

EUGENIUSZ WIŚNIEWSKI

Archiwa, Biblioteki
i Muzea Kościelne. Tom 18MATERIAŁY DO STANU LICZEBNEGO DUCHOWIEŃSTWA
I SŁUŻBY KOŚCIELNEJ W DIECEZJI KRAKOWSKIEJ
W PIERWSZEJ POŁOWIE XVI WIEKU

W Archiwum Kapituły Metropolitalnej w Krakowie dochowało się 11 *ksiąg kontrybucji duchowieństwa diecezji krakowskiej* z lat 1513–1643¹, zawierających niezwykle ważny materiał dla poznania struktury organizacji parafialnej. Szczególnie cenne pod tym względem są księgi z pierwszej połowy XVI wieku — z lat 1513, 1527 i 1539, a to wobec braku współczesnych akt wizytacyjnych. Zawierają one wykaz ogółu znajdujących się w diecezji krakowskiej beneficjów, ich taks oraz związanych z nimi osób duchownych i służby kościelnej, sporządzony według dekanatów i parafii. Jak więc widać, dostarczają one cennego materiału do wielu zagadnień, zwłaszcza zaś dla liczebności oraz struktury duchowieństwa i służby kościelnej, stanowiąc w tym zakresie uzupełnienie informacji Jana Długosza o beneficjach kościelnych, przekazanych w *Liber beneficiorum diecezji krakowskiej*². Dla terenów Polski podobny materiał z okresu przedreformacyjnego znajdujemy jedynie dla pewnych części archidiecezji gnieźnieńskiej w *Księdze uposażeń Jana Łaskiego*³, przy czym nie dorównuje on pod wielu względami zawartemu w krakowskich księgach kontrybucji, które pozwalają uchwycić liczbowo różne kategorie kleru i służby kościelnej oraz ich terytorialne rozmieszczenie. Dla tych więc zagadnień krakowskie księgi kontrybucji przedstawiają wartość zupełnie wyjątkową.

Zasadniczym pytaniem przy ocenie wartości tych ksiąg dla zagadnienia liczebności duchowieństwa i służby kościelnej jest problem kompletności zawartych w nich wykazów. Udzielaniu stanowczej odpowiedzi, stoi na przeszkodzie brak gruntownej analizy źródłowej wspomnianych ksiąg, która dlatego stanowi pilny postulat badawczy. Niemniej obserwacja i konfrontacja pewnych elementów zapisów zdaje się wskazywać, że w przybliżeniu oddają one, mimo niewątpliwych luk, rzeczywisty stan skupienia poszczególnych kategorii osób⁴.

Poniżej przedstawiono, w formie tabelarycznej, główne elementy, charakteryzujące strukturę duchowieństwa i służby kościelnej, zawarte we wspomnianych księgach kontrybucji z pierwszej połowy XVI w., a więc z lat 1513, 1527 i 1539. Obok nazwy parafii odnotowano wysokość taksy beneficjum plebańskiego, istnienie plebana, wikariuszy, innych duchownych stypendystów, prebend, prebendarzy, nauczyciela i służby kościelnej. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że wykaz osób, które oddały kontrybucję, odnotowano w omawianych księgach jedynie dla części terytorium diecezji, mianowicie dla archidiaconatów krakowskiego, sądeckiego i prepozytury wiślickiej, pomijając dekanat pszczyński i większą część dekanatu bytomskiego. Stąd też w tabelach uwzględniono jedynie wskazaną wyżej połud-

niową i zachodnią część diecezji krakowskiej. Równocześnie na ich podstawie dokonano dla poszczególnych kategorii osób pierwszego podsumowania ich rozmieszczenia terytorialnego oraz skupienia w dwóch wyraźnie rysujących się typach parafii — miejskich i wiejskich.

We wspomnianych tabelach poszczególne parafie wymieniono w kolejności ich występowania w księgach kontrybucji, przede wszystkim w księdze z r. 1513, dekanaty natomiast, w ramach których wyliczane są parafie, ułożono alfabetycznie. Ponieważ taksa poszczególnych beneficjów plebańskich pozostała w latach 1513—1539 z reguły ta sama, dla uniknięcia powtórzeń nie wprowadzono odrębnych rubryk dla poszczególnych przekrojów. W wypadku niewymienienia jej w którymś roku fakt ten sygnalizowano w przypisie. Podobnie w wypadku różnic w wysokości taksy w poszczególnych przekrojach zaznaczano w tabeli wszystkie warianty, wyjaśniając w przypisie, z którego roku pochodzą. Plebana oznaczono przy pomocy krzyżyka lub dwóch krzyżyków w wypadku występowania dwóch plebanów. Zupełne pominięcie parafii w pewnym przekroju oznaczono znakiem minus (—) pod danym rokiem w rubryce „pleban”. Ten sam znak w innych rubrykach oznacza wyraźne stwierdzenie w źródle braku danego elementu; na przykład w wypadku zapisu „vicarius non est” postawiono znak minus w rubryce „wikariusz” pod danym rokiem. Nauczyciela oznaczono przy pomocy skrótu nazwy, pod którą odnotowano go w źródle, w pozostałych zaś rubrykach wyrażono cyframi liczbę osób lub prebend wymienionych w danym roku. Ponieważ, obok omawianych ksiąg kontrybucji, beneficja istniejące w tym czasie na terenie diecezji krakowskiej można uchwycić także poprzez niewydaną dotychczas *Księgę retaksacji beneficjów z r. 1529*⁵, dla konfrontacji w rubrykach „pleban” i „prebendy” uwzględniono również dane z r. 1529, przy czym trzeba zauważyć, że w tym ostatnim wypadku liczby beneficjów pokrywają się z liczbą beneficjariuszy.

Do grupy „wikariusze” zaliczono w tabelach obok wikariuszy manualnych również wikariuszy wieczystych i mansonarzy, głównie z tego powodu, że w księgach kontrybucji nie zawsze są oni od siebie wyraźnie odróżniani, zapewne z powodu podobieństwa spełnianych funkcji duszpasterskich. W rubryce „inni duchowni stypendyści” znaleźli się wszyscy pozostali duchowni, których podstawą utrzymania było nie beneficjum, ale, podobnie jak w wypadku wikariuszy manualnych, wypłacane im stypendium. Szczegółowy wykaz różnych kategorii owych duchownych stypendystów, podobnie jak i służby kościelnej, załączono w części wstępnej, omawiającej poszczególne kategorie osób. Dla rozróżnienia parafii (kościół) wiejskich i miejskich te ostatnie zaznaczono drukiem półtłustym.

A. CZĘŚĆ OBJAŚNIAJĄCA

I. KATEGORIE DUCHOWIEŃSTWA

a. PLEBANI

Duchowni najczęściej wymieniani w omawianych księgach kontrybucji to plebani czyli proboszczowie. Nie jesteśmy w stanie stwierdzić, czy niewymienienie w pewnych wypadkach plebanów obok odnotowanego beneficjum plebańskiego dowodzi nieobsadzenia tego ostatniego, czy też jest przejawem luk w źródle. Stosunek beneficjów plebańskich do liczby plebanów w poszczególnych przekrojach ilustruje poniższe zestawienie:

Rok	Benef. pleb.	Piebani	Różnica w %
1513	586	526	10,23
1527	581	491	15,59
1539	567	471	16,93

Jak widać, najbardziej pełną listę plebanów w stosunku do liczby beneficjów plebańskich posiadamy dla roku 1513. Ponieważ jest rzeczą bardzo prawdopodobną, że pewna część plebanów istniejących nie została odnotowana, można przyjąć, iż w tymże roku liczba nieobsadzonych beneficjów plebańskich nie osiągała 10% ogólnej liczby beneficjów tego typu.

Na uwagę zasługuje istnienie w kilku parafiach po 2 plebanów. Wypadki takie notują księgi kontrybucji w Mstyczowie (dek. Wrocimowice), w Książnicach (dek. Witów), w Chrobrzu (dek. Sokolina), i w Przecławiu (dek. Pilzno)⁶. Nadto księga retaksacji notuje 1 taki wypadek — w Grybowie (dek. Bobowa). Ponieważ jednak w ostatnim wypadku żadne inne dane nie potwierdzają istnienia tu podzielonego beneficjum parafialnego, nie mamy pewności, czy nie zachodzi tu jakaś pomyłka w źródle. Trzeba jednak stwierdzić, że w stosunku do XIV w., kiedy na badanym terenie istniało 20 tego rodzaju parafii⁷, zjawisko to uległo znacznej redukcji, częściowo na rzecz utworzonych w niektórych z tych miejscowości mansjonarii.

b. WIKARIUSZE

Typ duchownych najściślej związanych z duszpasterstwem parafialnym reprezentowali wikariusze. Ich rozmieszczenie w poszczególnych dekanatach przedstawiają tabele znajdujące się na str. 192—197.

Zdają się one wskazywać na pewien niewielki wzrost w l. 1513—1539 zarówno liczby wikariuszy jak i liczby parafii, w których byli oni zatrudnieni, przy czym wzrost ten miał miejsce tak w parafiach miejskich jak i wiejskich. Nasuwające się z uzyskanych cyfr wnioski trzeba jednak traktować bardzo ostrożnie, gdyż różnice w liczbach mogą być w pewnym stopniu odbiciem dokładności rejestracji. Możemy jednak stwierdzić, że w l. 1513—1539, na ogólną sumę 582 zarejestrowanych parafii, wikariuszy spotykamy w 299 parafiach, co stanowi 51% ogólnej ich liczby, przy czym prawie dwukrotnie częściej aniżeli w parafiach wiejskich, występują oni w parafiach miejskich. W tych ostatnich zarejestrowano ich w 81% ogólnej liczby parafii, natomiast w parafiach wiejskich tylko w 46%. Różnica pod względem skupienia wikariuszy w obu typach parafii zarysuje się jeszcze wyraźniej, gdy przyjrzymy się ich zagęszczeniu.

Średnia wikariuszy na parafię

Rok	P a r a f i e			Ile razy więcej wikariuszy w par. miejskich
	wszystkie	miejskie	wiejskie	
1513	0,48	1,23	0,34	3,61
1527	0,52	1,40	0,36	3,88
1539	0,64	1,55	0,47	3,29

Wynika z tego, że w parafiach miejskich zagęszczenie wikariuszy było ponad trzykrotnie wyższe aniżeli w parafiach wiejskich.

Rozmieszczenie wikariuszy

Dekanat	1 5 1 3			1 5 2 7	
	Ogólna liczba parafii	Liczba wikariuszy	Liczba parafii z wikariuszem	Ogólna liczba parafii	Liczba wikariuszy
Biecz	22	3	3	22	5
Bobowa	22	3	3	22	3
Dobczyce	24	8	7	22	9
Jasło	37	11	7	37	14
Jędrzejów	25	16	11	25	15
Kije	24	18	9	24	16
Książnice	19	13	7	19	23
Lelów	32	15	10	32	19
Lipnica	28	13	10	28	12
Nowa Góra	23	10	7	23	8
Nowy Sącz	26	9	6	26	6
Nowy Targ	18	1	1	18	1
Opatowiec	18	15	7	18	12
Oświęcim	22	4	1	20	6
Pilzno	45	29	20	45	30
Pleszów	11	7	5	11	10
Skala	31	19	14	31	17
Skawina	19	3	3	18	3
Sokolina	14	14	8	14	14
Tarnów	13	4	4	13	11
Wieliczka	11	7	5	11	8
Witów	22	25	10	22	29
Wojnicz	17	13	7	17	13
Wolbrom	17	9	5	17	5
Wrocimowice	15	8	6	15	14
Zator	27	3	2	27	0
Razem	582	280	178 30,58%	577	303

we wszystkich parafiach

1527	1 5 3 9			1 5 1 3 — 1 5 3 9	
Liczba parafii z wikariuszem	Ogólna liczba parafii	Liczba wikariuszy	Liczba parafii z wikariuszem	Liczba parafii z wikariuszem	Parafie z wikariuszem w %
2	22	7	5	6	27,27
3	22	10	6	7	31,81
8	24	8	7	12	50,00
10	36	18	13	16	43,24
9	25	20	13	14	56,00
8	24	24	14	16	66,66
12	19	20	14	15	78,94
10	30	16	9	16	50,00
10	28	15	13	16	59,62
5	23	9	7	10	43,47
5	26	11	4	9	34,61
1	16	1	1	2	1,11
7	18	15	9	11	61,11
3	17	5	2	3	13,66
20	42	30	22	29	64,44
8	10	10	7	8	72,72
13	31	28	21	24	77,41
3	19	2	2	4	21,05
10	14	14	9	12	85,71
5	13	14	9	11	84,61
5	11	12	7	7	63,63
14	22	29	15	19	86,36
7	17	15	8	11	64,70
3	14	10	5	7	41,17
10	15	16	11	12	80,00
0	26	2	2	3	1,11
191 33,15%	564	361	234 41,63%	299	51,37

Rozmieszczenie wikariuszy

Dekanat	1 5 1 3			1 5 2 7	
	Ogólna liczba parafii	Liczba wikariuszy	Liczba parafii z wikariuszem	Ogólna liczba parafii	Liczba wikariuszy
Biecz	2	2	2	2	4
Bobowa	3	3	3	3	2
Dobczyce	4	2	2	3	3
Jasło	7	8	4	7	8
Jędrzejów	3	1	1	3	2
Kije	6	5	1	6	4
Książnice	6	10	4	6	16
Lelów	11	10	5	11	13
Lipnica	3	6	3	3	3
Nowa Góra	3	4	3	3	5
Nowy Sącz	3	5	2	3	3
Nowy Targ	1	0	0	1	1
Opatowiec	3	8	2	3	7
Oświęcim	3	4	1	3	6
Pilzno	9	14	9	9	17
Pleszów	2	3	1	2	3
Skała	2	1	1	2	1
Skawina	2	1	1	2	1
Sokolina	1	2	1	1	2
Tarnów	2	1	1	2	8
Wieliczka	1	2	1	1	2
Witów	2	8	2	2	6
Wojnicz	1	5	1	1	4
Wolbrom	4	3	2	4	1
Wrocimowice	0	0	0	0	0
Zator	2	1	1	2	0
Razem	86	109	54 62,79%	85	119

w parafiach miejskich

1527	1539			1513—1539	
Liczba parafii z wikariuszem	Ogólna liczba parafii	Liczba wikariuszy	Liczba parafii z wikariuszem	Liczba parafii z Wikariuszem	Parafie z wikariuszem w %
1	2	4	2	2	100,00
2	3	7	3	3	100,00
2	4	3	2	3	75,00
4	7	10	5	5	71,42
1	3	3	2	2	66,66
10	6	10	3	3	50,00
5	6	10	4	5	83,33
5	11	11	4	7	63,63
2	3	3	2	3	100,00
3	3	5	3	3	100,00
2	3	8	1	2	66,66
1	1	1	1	1	100,00
3	3	6	2	3	100,00
3	3	5	2	3	100,00
8	9	10	6	9	100,00
2	2	4	2	2	100,00
1	2	2	2	2	100,00
1	2	0	0	1	50,00
1	1	2	1	1	100,00
2	2	6	1	2	100,00
1	1	4	1	1	100,00
2	2	6	2	2	100,00
1	1	4	1	1	100,00
1	4	9	4	4	100,00
0	0	0	0	0	0
0	2	1	1	1	50,00
64 75,29%	86	134	57 66,27%	70	81,39

Rozmieszczenie wikariuszy

Dekanat	1 5 1 3			1 5 2 7	
	Ogólna liczba parafii	Liczba wikariuszy	Liczba parafii z wikariuszem	Ogólna liczba parafii	Liczba wikariuszy
Biecz	20	1	1	20	1
Bobowa	19	0	0	19	1
Dobczyce	20	6	5	19	6
Jasło	30	3	3	30	6
Jędrzejów	22	15	10	22	13
Kije	18	13	8	18	12
Książnice	13	3	3	13	7
Lelów	21	5	5	21	6
Lipnica	25	7	7	25	9
Nowa Góra	20	6	4	20	3
Nowy Sącz	23	4	4	23	3
Nowy Targ	17	1	1	17	0
Opatowiec	15	7	5	15	5
Oświęcim	19	0	0	17	0
Pilzno	36	15	11	36	13
Pleszów	9	4	4	9	7
Skała	29	18	13	29	16
Skawina	17	2	2	16	2
Sokolina	13	12	7	13	12
Tarnów	11	3	3	11	3
Wieliczka	10	5	4	10	6
Witów	20	17	8	20	23
Wojnicz	16	8	6	16	9
Wolbrom	13	6	3	13	4
Wrocimowice	15	8	6	15	14
Zator	25	2	1	25	0
Razem	496	171	124 25,00%	492	181

w parafiach wiejskich

1 5 2 7	1 5 3 9			1 5 1 3—1 5 3 9	
Liczba parafii z wikariuszem	Ogólna liczba parafii	Liczba wikariuszy	Liczba parafii z wikariuszem	Liczba parafii z wikariuszem	Parafie z wikariuszem w %
1	20	3	3	4	20,00
1	19	3	3	4	21,05
6	20	5	5	9	45,00
6	29	8	8	11	36,66
8	22	17	11	12	54,54
8	18	14	11	13	72,22
7	13	10	10	10	76,92
5	19	5	5	9	42,85
8	25	12	11	13	52,00
2	20	4	4	7	35,00
3	23	3	3	7	30,43
0	15	0	0	1	5,47
4	15	9	7	8	53,33
0	14	0	0	0	0
12	33	20	16	20	55,55
6	8	6	5	6	66,66
12	29	26	19	22	75,86
2	17	2	2	3	17,64
9	13	12	8	11	84,61
3	11	8	8	9	81,81
4	10	8	6	6	60,00
12	20	23	13	17	85,00
6	16	11	7	10	62,50
2	10	1	1	3	23,07
10	15	16	11	12	80,00
0	24	1	1	2	8,00
137 27,80%	478	227	178 37,16%	229	46,53

Znaczne zróżnicowanie w rozmieszczeniu wikariuszy można też zaobserwować w ramach poszczególnych dekanatów, przy czym zaznacza się wyraźna przewaga w ich skupieniu na terenach na północ od Wisły.

c. PREBENDARZE

Obok plebanów i wikariuszy najliczniejszą grupę kleru parafialnego stanowili posiadacze różnego rodzaju prebend: beneficjów kapitulnych, kaplic, altarii itp. Poniżej dokonano zestawienia parafii z prebendami oraz prebend uchwytanych w latach 1513, 1527 i 1539 a także dla wszystkich trzech przekrojów wspólnie.

Lata	Ogół parafii		Parafie miejskie		Parafie wiejskie	
	wszystkie	z prebendą	wszystkie	z prebendą	wszystkie	z prebendą
1513	582	84 (14,08%)	86	37 (43,02%)	496	47 (9,47%)
1527	577	88 (15,25%)	85	38 (44,70%)	492	50 (10,16%)
1539	564	82 (14,53%)	86	38 (44,18%)	478	44 (9,20%)
1513 — —1539	582	94 (16,15)	86	41 (47,67%)	496	53 (10,68%)

P r e b e n d y			Średnia prebend w parafiach			Ile razy większe zagęszczenie prebend w par. miej.
wszystkie	w parafiach miejskich	w parafiach wiejskich	wszystkich	miejskich	wiejskich	
225	151 (67,11%)	74 (32,99)	0,38	1,75	0,14	12,50
230	154 (66,96%)	76 (33,04%)	0,39	1,81	0,15	12,06
218	154 (70,64%)	36 (29,36%)	0,38	1,79	0,13	13,76
251	168 (96,93%)	83 (33,07%)	0,43	1,95	0,16	12,18

Można zauważyć, że między poszczególnymi przekrojami zachodzą niewielkie różnice, które, jak się wydaje, w dużym stopniu wynikają z niedokładności rejestracji. Biorąc pod uwagę stabilność ustroju beneficjalnego należy przypuszczać, że bliższe rzeczywistości będzie potraktowanie informacji z wszystkich trzech przekrojów uzupełniająco, tym bardziej, że chronologicznie nie są one zbyt od siebie odległe.

Z zestawień powyższych wynika, że w latach 1513—1539 prebendy istniały w 94 parafiach, co stanowi 16,15% ogólnej liczby parafii. Spośród owych 94 parafii z prebendami 41 stanowią parafie miejskie (43,62%) a 53 parafie wiejskie (56,38%). Dla właściwej oceny wzajemnego stosunku miejskich i wiejskich parafii z prebendami trzeba uzyskane cyfry rozpatrzyć na tle ogólnej liczby parafii miejskich i wiejskich. Okazuje się wówczas, że parafie miejskie z prebendami sta-

nowią wśród ogółu parafii miejskich 47,67%, natomiast parafie wiejskie z prebendami stanowią wśród ogółu parafii wiejskich zaledwie 10,68%. Inaczej mówiąc, prebendy istniały prawie w co drugiej parafii miejskiej, oraz w co dziesiątej parafii wiejskiej.

Przodująca rola parafii miejskich w zakresie skupienia prebend wystąpi jeszcze wyraźniej, gdy przypatrzymy się rozmieszczeniu samych prebend. Możemy stwierdzić, że spośród 251 prebend uchwytanych w l. 1513—1539 168 (66,93%) skupia się w parafiach miejskich, a tylko 83 (33,07%) w parafiach wiejskich. Uwzględniając zaś ogólną liczbę parafii miejskich i wiejskich musimy stwierdzić, że w miejskich na jedną parafię wypadło średnio 1,95 prebend, zaś w parafiach wiejskich — 0,14. Zagęszczenie prebend w parafiach miejskich było więc 12—18-krotnie wyższe, aniżeli w parafiach wiejskich.

Można też zauważyć różnice w skupieniu parafii z prebendami oraz prebend w parafiach położonych na południe i na północ od Wisły. Ilustruje je poniższe zestawienie:

Teren	Ogół parafii		Parafie miejskie		Parafie wiejskie	
	wszystkie	z prebendą	wszystkie	z prebendą	wszystkie	z prebendą
Południe	343	39 (11,37%)	45	25 (55,55%)	298	14 (4,69%)
Północ	239	55 (23,01%)	41	16 (39,02%)	198	39 (16,69%)

P r e b e n d y			Średnia prebend w parafiach			Ile razy większe zagęszczenie prebend w par. miej.
wszystkie	w parafiach miejskich	w parafiach wiejskich	wszystkich	miejskich	wiejskich	
131	111 (84,73%)	20 (15,27%)	0,38	2,46	0,06	41,00
120	57 (47,50%)	63 (52,50%)	0,50	1,34	0,31	4,32

Wynika, z niego, że na północy parafie z prebendami występowały przeszło dwukrotnie częściej. Stanowiły tu bowiem 23,01% ogólnej liczby parafii, podczas gdy na południu tylko 11,37%. Odmiennie też przedstawiał się w obu rejonach udział parafii miejskich i wiejskich w ogólnej sumie parafii z prebendami. Podczas gdy na północy zdecydowanie przeważają parafie wiejskie (70,91%), na południu wyraźną przewagę posiadają parafie miejskie (64,10%). Uderza też, że na południu wśród ogólnej liczby parafii miejskich parafie z prebendami stanowią aż 55,55%, natomiast wśród ogólnej liczby parafii wiejskich parafie z prebendami stanowią zaledwie 4,69%. Bardziej wyrównane proporcje obserwujemy w tym zakresie na północy. Tutaj analogiczne odsetki wynoszą 39,02 dla parafii miejskich, oraz 19,69 dla parafii wiejskich. Upraszczając nieco przedstawione dane można powiedzieć, że na południu prebendy występują nieco częściej niż w co drugiej parafii miejskiej oraz prawie w co dwudziestej pierwszej parafii wiejskiej, natomiast na północy nieco częściej niż w co trzeciej parafii miejskiej, oraz prawie w co piątą parafii wiejskiej.

Wykaz prebend według ksiąg kontrybucji z lat 1513, 1527 i 1539
oraz księgi retaksacji z r. 1529⁸

Dekanat	Parafia	L.p.	Nazwa prebendy	1513	1527	1529	1539
Biecz	Biecz	1	św. Anny			+	+
		2	św. Mikołaja	+	+	+	+
		3	św. Barbary	+	+	+	+
		4	Wnieb. NMP	+	+	+	+
		5	św. Stanisława	+	+	+	+
		6	św. Katarzyny	+	+	+	+
		7	Rozesłania Apost.	+	+	+	+
		8	Bożego Ciała	+	+	+	+
		9	Przemienienia Pańskiego	+	+		+
		10	Wnieb. (Zwiast.) ⁹ NMP	+	+		+
		11	szpital	+	+	+	+
		Staszkówka	1	św. Anny		+	
Bobowa ¹⁰	Bobowa	1	Poczęcia NMP	+		+	+
		2	Nawiedzenia NMP ¹¹	(+)	(+)	+	+
		3	św. Mateusza ¹²	+	+	+	+
		4	dziekania			+	+
	Ciężkowice	1	prebenda	+		+	+
	Grybów ¹³	1	Pięciu Ran	+		+	+
		2	altare	+		+	+
Dobczyce	Dobczyce	1	(altare) ¹⁴		+		
	Myślenice	1	Bożego Ciała	+	+	+	+
Jasło	Jasło	1	altare	+	+	+	+
	Nowy Żmigród	1	prebenda	+	+	+	+
	Bieżdiedza	1	prebenda	+	+		+
Jędrzejów	Góry	1	prebenda				+
	Grudzina	1	prebenda	+	+		
	Jędrzejów	1	prebenda				+
		2	szpital			+	+
	Mokrsko	1	prebenda	+	+	+	+
	Piotrkowice	1	prebenda	+			+
	Sędziszów	1	prebenda	+	+		+
	Trzciniec	1	prebenda	+	+		+

Dekanat	Parafia	L.p.	Nazwa prebendy	1513	1527	1529	1539
Kije	Busko	1	kaplica w Chotlu Zielonym	+	+	+	+
	Chmielnik	1	prebenda	+	+	+	+
	Kije	1	prebenda	+	+	+	+
	Szaniec	1	prebenda	+		+	+
		2	scholasteria	+	+		+
	Wiślica	1	kościół św. Mikołaja	+	+		+
		2	scholasteria	+	+	+	+
		3	kantoria	+	+	+	+
		4	kustodia	+	+	+	+
		5	kanonia Wojtaszek	+	+	+	+
		6	kanonia Tomasz	+	+	+	+
		7	kanonia Bedleński	+	+	+	+
		8	kanonia Drochecka-Czepel	+	+	+	+
		9	wicekustodia	+	+	+	+
		10	wiceprepozytura	+	+	+	+
	11	wicescholasteria			+		
	12	wicekantoria	+	+	+		
	13	altare 10 Tys. Męcz.	+	+		+	
14	św. Katarzyny	+		+	+		
15	kościół św. Marcina	+	+		+		
16	prebenda w k-le św. Marcina				+		
17	św. Piotra Ap.		+		+		
18	szpital		+	+	+	+	
Książnice	Biechów	1	prebenda	+	+	+	
	Książnice	1	prebenda	+	+	+	+
	Kurozwęki	1	prebenda na zamku		+	+	+
	Pacanów	1	prebenda	+	+	+	+
	Szydłów	1	11 Tys. Dziewic	+		+	+
		2	Wsz. Św. (św. Du-cha) ¹⁵	+	+	+	+
		3	altare lanificum	+	+		+
4		prebenda BMV pro-pinatorum ¹⁶	+	+	+	+	
5	szpital		+		+	+	

Dekanat	Parafia	L.p.	Nazwa prebendy	1513	1527	1529	1539
Lelów	Lelów	1	św. Krzyża	+	+	+	+
		2	św. Barbary	+	+	+	+
		3	Bożego Ciała	+	+	+	+
		4	NMP	+	+	+	+
		5	szpital		+	+	
	Moskorzew	1	scholasteria	+	+	+	+
		2	prebenda	+	+	+	+
	Niegowa	1	prebenda	+	+	+	+
	Obiechów	1	prebenda	+	+	+	+
Lipnica	Bochnia	1	Bożego Ciała	+	+	+	+
		2	św. Jana Chrz.	+	+	+	+
		3	św. Krzyża	+	+	+	+
		4	św. Krzyża w szpit.	+		+	+
		5	prebenda w szpit.			+	
		6	prebenda w kapł. żupy bocheńskiej	+	+	+	+
		7	szpital	+	+	+	+
	Czchów ¹⁷	1	Pięciu Ran	+(?)		+(?)	+
		2	św. Piotra i Pawła			+	+
	Lipnica	1	św. Jana Chrz.	+	+	+	+
		2	altare				+
	Melsztyn	1	prebenda	+	+	+	+
	Nowa Góra	Kościelec	1	prebenda	+	+	+
Olkusz		1	altare fraternitatis	+	+		+
		2	Nawiedzenia NMP	+	+	+	+
		3	Nawiedzenia NMP (druga)	+		+	+
		4	NMP	+		+	+
		5	św. Doroty	+	+	+	+
		6	św. Marii Magdaleny	+	+		+
		7	Bożego Ciała	+	+	+	+
		8	Bożego Ciała (druga)	+	+	+	+
		9	św. Walentego i Trzech Króli ¹⁸	+	+	+	+
		10	św. Mikołaja	+	+	+	+
		11	św. Bartłomieja	+	+	+	+
		12	szpital	+	+	+	+
Racławice		1	św. Piotra				+
Sławków		1	św. Mikołaja	+	+	+	+
Tenczynek	1	prebenda	+	+	+	+	

Dekanat	Parafia	Lp.	Nazwa prebendy	1513	1527	1529	1539
Nowy Sącz	Nowy Sącz	1	Bożego Ciała	+		+	+
		2	św. Krzyża	+	+	+	+
		3	Zwiastowanie NMP	+		+	+
		4	Św. Trójcy	+	+	+	+
		5	św. Andrzeja	+		+	+
		6	prebenda w Biegonicach	+	+	+	+
		7	prebenda w Dąbrowie	+	+	+	+
		8	prebenda w Nieskowej	+	+	+	+
		9	prebenda Chochrowice	+	+	+	+
		10	dziekania	+	+	+	(+) ¹⁹
		11	archidiakoniat	+	+	+	+
		12	kustodia	+	+	+	+
		13	wicekustodia			+	+
		14	kanonia			+	
Nowy Targ	Nowy Targ	1	św. Barbary				+
Opatowiec	Bejsce	1	altare ²⁰		+		+
	Korczyn Nowy	1	prebenda na zamku	+			
	Korczyn Stary	1	altare	+	+		+
	Otfinów	1	prebenda	+	+	+	
	Rogów	1	prebenda		+		
	Solec ²¹	1	altare	+	+		+
	Opatowiec	1	szpital	+	+	+	+
Oświęcim	Kęty	1	Bożego Ciała ²²	+	+	+	+
		2	k-i w Bryłowicach	+	+		
	Oświęcim	1	św. Katarzyny	+	+	+	+
		2	św. Wawrzyńca i Walentego	+	+	+	+
		3	św. Anny	+	+	+	+
		4	św. Barbary (na zamku)	+	+		+
		5	św. Krzysztofa, Marii Magd. i Jadwigi	+	+	+	+
		6	św. Trójcy	+	+		
		7	Bożego Ciała	+	+		
	8	św. Mikołaja w szpit.	+	+		+	
	9	szpital	+	+	+	+	
Zywiec	1	altare	+	+			

Dekanat	Parafia	Lp.	Nazwa prebendy	1513	1527	1529	1539
Pilzno	Dąbrowa	1	altare	+	+ ⁹⁸		
	Dobrków	1	prebenda	+			
		2	prebenda	+	+	+ ⁹⁴	+
	Łączki	1	prebenda	+	+	+	+
	Pilzno	1	św. Trójcy	+	+	+	+
		2	św. Krzyża	+	+	+	
		3	św. Piotra i Pawła ²⁵ (św. Tomasa)	+	+	+	+
		4	NMP	+	+	+	+
		5	szpital	+	+	+	+
	Przeclaw	1	św. Anny	+		+	+
		2	prebenda	+	+	+	
		3	prebenda	+	+	+	
		4	prebenda	+	+	+	
	Ropczyce	1	Wnieb. NMP	+	+	+	+
		2	szpital				+
	Straszecin	1	prebenda	+	+	+	+
	Strzyżów	1	Zwiastowania NMP	+		+	+
		2	szpital	+	+	+	+
	Zassów	1	prebenda	+		+	+
		2	prebenda	+		+	+
Pleszów	Brzesko Stare	1	k-ł św. Jana Chrz.	+	+	+	
		2	prebenda	+	+		+
		3	prebenda Pankracy	+	+	+	+
		4	prebenda	+	+		
	Dalowice	1	prebenda	+			+
	Igołomia	1	św. Katarzyny	+	+	+	+
	Kościelec	1	prebenda	+	+	+	+
Skała	Niedźwiedź	1	prebenda	+	+	+	+
	Sieciechowice	1	prebenda	+	+	+	+
	Skała	1	prebenda	+	+	+	+
	Słomniki	1	prebenda	+	+	+	+
	Tczyca	1	prebenda maior	+	+	+	+
		2	prebenda minor	+	+	+	+
Skawina	Pobiodr	1	prebenda	+	+		
	Skawina	1	Nawiedzenia NMP	+	+	+	+
		2	Zwiastowania NMP	+	+		+

Dekanat	Parafia	L.p.	Nazwa prebendy	1513	1527	1529	1539
Sokolina	Michałów	1	prebenda	+	+	+	+
	Pełczyska	1	św. Aleksego ²⁶	+	+	+	+
		2	św. Katarzyny	+	+	+	+
	Skalbmierz	1	wiceprepozytura	+	+	+	+
		2	wicescholasteria	+	+		+
		3	wicekustodia	+	+		+
		4	scholasteria	+	+	+	+
		5	kustodia	+	+	+	+
		6	prebenda	+	+	+	+
		7	prebenda	+	+	+	+
8		prebenda	+	+	+	+	
9	prebenda	+	+	+	+		
10	prebenda	+	+	+	+		
Tarnów	Piotrkowice	1	prebenda	+	+	+	+
	Tarnów	1	św. Jana Ewang.	+	+		+
		2	św. Barbary	+	+	+	+
		3	św. Anny	+	+	+	+
		4	Kantoria	+	+	+	+
		5	Kustodia	+	+	+	+
		6	św. Bartłomieja	+	+	+	+
		7	kanonia Łukowa	+	+	+	+
		8	kanonia Jurków	+	+	+	+
		9	prebenda w zamku	+	+	+	+
10	szpital	+	+	+	+		
Wieliczka	Wieliczka	1	św. Andrzeja ²⁷	+	+	+	+
		2	św. Katarzyny	+	+	+	+
		3	św. Piotra i Pawła	+	+		+
		4	Wsz. Świętych	+	+	+	+
		5	św. Marii Magd.	+	+	+	+
		6	Ofiarowania NMP	+	+ ²⁸		+
		7	Zwiastowania NMP	+	+	+	+
		8	Narodzenia NMP	+	+		+
		9	Wnieb. NMP	+		+	+
		10	NMP Śnieżnej	+	+		+
		11	św. Trójcy	+	+		+
		12	św. Michała	+	+		+
		13	św. Mikołaja	+	+	+	+
		14	św. Marty	+		+	+
		15	św. Jana Ewang.	+	+		+
		16	Męki Pańskiej				+
		17	szpital	+	+		+

Dekanat	Parafia	L.p.	Nazwa prebendy	1513	1527	1529	1539
Witów	Koniusza	1	prebenda	+	+	+	+
	Proszowice	1	prebenda	+	+	+	+
		2	św. Anny	+	+	+	+
		3	szpital	+	+	+	+
	Ruszcza	1	prebenda	+	+	+	+
		2	scholasteria	+	+	+	+
Wojnicz	Dębno	1	NMP	+	+	+	+
		2	Wsz. Świętych ²⁹	+	+	+	+
		3	prebenda	+	+		
	Wojnicz	1	NMP i św. Anny ³⁰	+	+	+	+
		2	NMP	+	+		+
		3	10 Tys. Męcz.	+	+		+
		4	Kustodia ³¹	+		+	+
		5	Scholasteria	+	+	+	+
		6	szpital			+	
Wolbrom	Pilica	1	prebenda	+	+		+
		2	szpital	+		+	+
	Wolbrom	1	prebenda	+	+	+	+
Wrocimowice	Kalina	1	prebenda	+	+		
	Książ Wielki	1	kustodia	+	+	+	+
		2	prebenda	+	+		
		3	prebenda	+	+	+	+
	Mstyczów	1	scholasteria	+	+	+	+
		2	prebenda	+	+	+	+
		3	prebenda	+	+	+	+
		4	prebenda	+	+		
	Nasiechowice	1	św. Jakuba	+	+	+	+
		2	św. Marii Magdaleny	+	+	+	+
	Pałecznicza	1	prebenda	+	+	+	+
	Raławice	1	św. Piotra			+	+
Zator	Klecza	1	altare	+		+	+
	Spytkowice	1	k-ł w Bachowicach	+	+		
	Zator	1	św. Barbary	+	+	+	+
		2	Wnieb. NMP	+	+	+	+
		3	św. Doroty	+	+		+
		4	Zwiastowania NMP	+	+	+	+
		5	św. Apostołów			+	+
		6	św. Krzyża w szpit.	+	+	+	+
7		szpital	+	+	+	+	

O ile z punktu widzenia skupienia parafii z prebendami tereny północne posiadają dwukrotną przewagę, mniej wyraźnie rysuje się ona w zakresie skupienia samych prebend. O ile na północy średnia liczba prebend na parafię wynosiła 0,50 to na południu równała się 0,38. Pod tym względem więc parafie z południa nieznacznie tylko ustępowały tym z północy. Wyraźne są natomiast różnice w zakresie skupienia prebend w parafiach miejskich i wiejskich. Na południu w parafiach miejskich skupiało się aż 84,73% wszystkich prebend, na północy natomiast były one rozmieszczone niemal równomiernie w obu typach parafii. W pierwszych skupiało się ich 47,50%, w drugich — 52,50%. Różnie też przedstawiało się zagęszczenie prebend w parafiach miejskich i wiejskich. W parafiach miejskich średnia liczba prebend na parafię wynosiła: na południu — 2,46, na północy — 1,34, natomiast w parafiach wiejskich: na południu — 0,06, na północy — 1,34. Można więc stwierdzić, że podczas gdy na południu zagęszczenie prebend w parafiach miejskich było aż 41-krotnie wyższe niż w parafiach wiejskich, to na północy przewaga ta była znacznie mniejsza — tylko 4-krotna. Szczegółowy wykaz prebend znajduje się na str. 200—206.

d. LEKTORZY

Odrębną kategorię kleru ściśle związanego z omówionymi co prebendami stanowili tzw. lektorzy, określani jako *lector*, względnie *lector missarum*. Sama nazwa wskazuje, że główną ich funkcją było odprawianie mszy św. Jak wiadomo specjalny obowiązek regularnego odprawiania określonej liczby mszy św. ciążył na posiadaczach beneficjów altaryjnych. Ci jednak, wobec rozpowszechnionej praktyki kumulacji beneficjów, nie zawsze spełniali go osobiście, ale często poprzez wynajętych do tego celu kapłanów, którymi zdają się być właśnie owi lektorzy. Na spełnianie przez nich roli zastępców wskazuje fakt, że w przeważającej większości występują w parafiach, w których równocześnie znajdują się prebendy a także miejsce odnotowania ich w źródle: wymieniano ich na ogół pod nazwą prebendy i obok prebendarza. W kilku zaś wypadkach podkreślono wyraźnie najemny charakter lektora w stosunku do prebendarza: *lector domini prebendarii*³², względnie *lector suus*³³. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że na ogólną liczbę 48 parafii, nie licząc Krakowa, w których wymieniono lektorów w l. 1513—1539, w 9 parafiach nie odnotowano istnienia prebendy³⁴. Fakt ten można by interpretować bądź jako przejaw luk w źródle, bądź też, co jest bardziej prawdopodobne, widzieć w nim dowód, że lektorzy spełniali rolę nie tylko zastępców altarzystów, ale mogli wykonywać swe funkcje także na zlecenie czy to plebana, czy też innych osób, zapewniających im odpowiednie wynagrodzenie. W takiej sytuacji znajdował się zapewne lektor na zamku w Pińczowie, poświadczony w r. 1539. W tym wypadku rola lektorów byłaby bardzo zbliżona, jeśli nie identyczna, do roli innej kategorii kapłanów, tzw. gracialistów, o których będzie mowa niżej. Na uwagę zasługuje też fakt, że w pewnych wypadkach uiszczona przez lektorów kontrybucja odbiega od normalnej w wysokości 3 gr. I tak np. w Wieliczce, obok ołtarza św. Piotra i Pawła, wymieniono w r. 1513 w miejscu, gdzie zwykle zapisywano posiadacza beneficjum, lektora, który zapłacił 1 ferton. Podobnie w Szydłowie (dek. Książnice) w r. 1539 odnotowano przy ołtarzu 11 tysięcy Dziewicz tylko lektora, który zapłacił 6 gr. Nie ulega wątpliwości, że faktycznie mamy tu do czynienia nie z lektorami, lecz z altarzystami. Niekiedy pojęcia prebendarz i lektor używane były zamiennie, np. w Bejskach w r. 1539: *prebendarius alias lector*, który zapłacił 3 gr. Podobnie w Olkuszu wymieniony został w tym samym roku przy ołtarzu św. Walentego, obok posiadacza beneficjum ołtarzowego, także niejaki *dominus Leonardus altarista*, który zapłacił kontrybucję w wysokości 3 gr.

Nie ulega wątpliwości, że chodzi tutaj nie o rzeczywistego altarzystę, ale o lektora. Niejasna jest sytuacja występującego w r. 1527 lektora w Iwanowicach (dek. Skała). Pod nazwą parafii wymieniony został *dominus canonicus Iwanowski alias lector*, który zapłacił 6 gr, poniżej zaś wymieniono innego duchownego, prawdopodobnie plebana. Powyższe przykłady zdają się wskazywać, że w pewnych wypadkach terminologia lektor — altarzysta nie była ściśle stosowana. Nie jest jednak wykluczone, że pozorna nieściśłość jest wynikiem kumulacji stanowisk, dzięki której altarzysta mógł być równocześnie gdzieindziej lektorem i na odwrót.

Jak już wspomniano, w l. 1513—1539 lektorów spotykamy poza Krakowem w 48 parafiach, z czego większość — 29 stanowią parafie miejskie. W większości parafii występują oni pojedynczo, czasem jednak można spotkać ich więcej. Częstotliwość ich występowania w poszczególnych przekrojach ilustruje poniższa tabelka:

Częstotliwość występowania lektorów

Rok	1	2	3	4	5	6	Ogólna liczba lektorów	W ilu par.
1513	12	3	0	1	0	0	22	16
1527	11	2	2	0	0	1	27	16
1539	27	2	2	0	1	0	42	32

Zdaje się ona zarazem sugerować wzrost zarówno liczby parafii, jak i lektorów w omawianym okresie. Powstaje jednak trudne do odpowiedzi pytanie, o ile wzrost ten stanowi odbicie realnej rzeczywistości, w jakiej zaś mierze wynika z dokładności rejestrów? Gdyby widzieć w nim, w pewnym przynajmniej stopniu, odzwierciedlenie realnych stosunków, wówczas trzeba by zauważyć przejaw wzmagającej się kumulacji beneficjów, gdyż ona leżała niewątpliwie u podstaw angażowania lektorów przez beneficjatów.

Pokaźna liczba lektorów skupiała się w Krakowie, dla którego dysponujemy danymi z lat 1513 i 1527. W r. 1513 zarejestrowano ich tu 19 przy 5 kościołach, z czego aż 12 przy kościele N.M.P., a 4 przy kościele św. Szczepana. W roku zaś 1527 wymieniono ich tu 24 przy 7 kościołach, z czego 9 przy kościele N.M.P., a po 4 przy kościołach św. Szczepana i św. Anny.

A oto wykaz lektorów według ksiąg kontrybucji:

Dekanat	Parafia (kościół)	Liczba lektorów w latach		
		1513	1527	1539
Biecz	Biecz	2		
	Gorlice			1
Dobczyce	Dobczyce			1

Dekanał	Parafia (kościół)	Liczba lektorów w latach		
		1513	1527	1539
Jasło	Bieżdzedza		1	
Jędrzejów	Mokrsko		2	
Kije	Kije			1
	Pińczów			1
	Wiślica-kolegiata	1		3
Kraków-miasto	św. Agnieszka		2	
	św. Anna		4	
	św. Florian		4	
	św. Jakub	1		
	św. Jan		2	
	NMP	12	9	
	św. Piotr	1		
	św. Szczepan	4	4	
	Wsz. Św.	1	1	
Książnice	Pacanów			1
	Strzelce			1
	Szydłów			1
Lelów	Kromolów			1
	Lelów	2	3	
	Moskorzew			1
Lipnica	Bochnia	4	6	3
	Czchów	1	1	1
	Lipnica	2	1	
Nowa Góra	Kościelec			1
	Olkusz	1		5
	Sławków		1	
	Tenczynek	1		1

Dekanat	Parafia (kościół)	Liczba lektorów w latach		
		1513	1527	1539
Nowy Sącz	Nowy Sącz	1		1
Opatowiec	Bejsce			1
	Korczyn Nowy	1		
	Opatowiec			2
Pilzno	Dębica			1
	Pilzno		1	
	Ropczyce			1
	Zassów		1	
Pleszów	Kościelec		1	
Skała	Iwanowice		1	
	Sieciechowice	1		
	Słomniki		1	1
	Tczyca			1
Skawina	Skawina			1
Tarnów	Tarnów	1		1
Wieliczka	Wieliczka	1		
Witów	Proszowice		3	1
	Ujście Solne			1
Wojnicz	Dębno	1		
	Jadowniki			1
Wolbrom	Pilica			1
	Stara Pilica		2	
	Wolbrom	1	1	
Wrocimowice	Książ Wielki			2
	Mstyczów	1		1
	Pałecznicza			1
Zator	Zator		1	1

e. GRACJALIŚCI

Grupę duchownych o niesprecyzowanych wyraźnie funkcjach stanowili gracjaliści. Nazwa ich wywodzi się prawdopodobnie stąd, że nie będąc związani z parafią organizacyjnie, tak jak np. wikariusze, otrzymywali za wykonywaną tu pracę wynagrodzenie, które miało charakter wyświadczanej im łaski — *gratia*³⁵. W praktyce spełniali oni na terenie parafii różnego rodzaju doraźnie potrzebne funkcje. I tak np. w Szczepanowie (dek. Wieliczka) drugiego wikariusza określono w r. 1513: *vicarius alter seu gratialista*. W tym samym roku w Pilicy (dek. Wolbrom) stwierdzono istnienie gracjalisty w szpitalu, gdzie zapewne pełnił funkcje nieobecnego prepozyta. Niekiedy spełniali oni funkcje prywatnych kapelanów. Np. w r. 1513 w Tarnowie opłacił kontrybucję niejaki Stanisław, bakałarz, „*gratialista domini pallatini*”. W Kurozwękach zaś istniał w r. 1539 gracjalista na zamku, gdzie była też prebenda oraz prebendarz. Jest prawdopodobne, że spełniał on tu funkcje lektora, w zastępstwie nieobecnego prebendarza. W katedrze krakowskiej w l. 1513 i 1527 wymieniono wspólnie gracjalistów i zastępców (*substituti*), zaliczając do nich w r. 1527 2 lektorów. Zwraca też uwagę fakt, że w Wielopolu (dek. Pilzno) w r. 1513 odnotowano istnienie 4 mansonarzy, zaś w r. 1527 nie wspomniano tu ich, wymieniono natomiast 4 gracjalistów. W obu wypadkach każdy z duchownych uścił kontrybucję w wysokości 3 gr. Ta sama liczba duchownych jak i tej samej wysokości kontrybucja zdają się wskazywać, że w obu wypadkach mamy do czynienia z tą samą kategorią duchownych, różnie tylko określonych. Wskazane przypadki świadczą o pewnej płynności granicy między poszczególnymi kategoriami duchownych-stypendystów, w ślad za którą szła również zmienna terminologia.

Na badanym terenie gracjalistów spotykamy w l. 1513—1539, poza Krakowem, w 47 parafiach, z czego znaczną większość, bo aż 36, stanowią parafie miejskie. Przeważnie występują oni pojedynczo, czasem jednak spotyka się ich więcej w parafii. Częstotliwość ich występowania w poszczególnych przekrojach ilustruje poniższa tabela:

Częstotliwość występowania gracjalistów

Rok	1	2	3	4	5	6	7	8	Ogólna liczba gracjal.	W ilu parafiach
1513	17	8	4	1	0	1	0	1	63	32
1527	8	6	1	1	1	1	0	0	38	20
1539	16	3	2	0	2	0	0	0	38	23

W Krakowie w r. 1513 spotykamy gracjalistów przy 6 kościołach, przy czym szczególnie duże zgrupowanie ich istniało przy kościele N.M.P. — 13, oraz przy katedrze — 11. W r. 1527 wymieniono ich w Krakowie tylko 8 przy 3 kościołach, w tym 5 przy katedrze.

A oto wykaz gracjalistów według ksiąg kontrybucji:

Dekanat	Parafia	Liczba gracialistów w latach		
		1513	1527	1539
Biecz	Biecz	2	1	3
Bobowa	Bobowa	1		
	Ciężkowice	1		1
	Mogilno			1
Dobczyce	Dobczyce	4		
	Myślenice	1		
	Rybie		1	
Jasło	Dębowiec	1		
	Jasło	3	2	1
Jędrzejów	Jędrzejów	2		1
Kije	Bogucice			1
	Kocina			1
	Wiślica-kolegiata	2	6	
Kraków	Katedra	11	5	
	Boże Ciało	1		
	św. Florian	1	2	
	św. Jakub	1		
	NMP	13		
	Wsz. Święci	2	1	
Książnice	Kurozwęki			1
	Szydłów	1		
Lelów	Lelów			1
	Przyrów			1
Lipnica	Bochnia	1	3	
	Czchów	1	1	
	Lipnica			2

Dekanat	Parafia	Liczba graczalistów w latach		
		1513	1527	1539
Nowa Góra	Olkusz	3	5	
	Sławków	1		
Nowy Sącz	Nowy Sącz	3		5
Opatowiec	Korczyn Stary	1		
	Opatowiec	1		
Oświęcim	Oświęcim	2		1
Pilzno	Dębica	1	1	
	Pilzno	3	2	
	Ropczyce		1	1
	Sędziszów	1		
	Strzyżów	3	2	2
	Wielopole		4	2
Skąpa	Skąpa	1		
Tarnów	Tarnów	2	2	3
	Tuchów	1		
Wieliczka	Wieliczka		2	5
Witów	Proszowice	8		
	Ujście Solne		1	
	Witów	2	2	
Wojnicz	Brzozowa			1
	Jasień			1
	Wojnicz	1		1
Wolbrom	Pilica			1
	Stara Pilica	2		
	Żarnowiec	2		1
Wrocimowice	Książ Wielki	1	1	
Zator	Zator	1		

f. SUBSTYTUCI

Podobną funkcję jak lektorzy i graczaliści spełniali duchowni określani jako *substituti*. Jak sama nazwa wskazuje, zastępowali oni beneficjatorów w ich obowiązkach i przez nich zapewne byli wynagradzani. Niekiedy zastępczy charakter tej kategorii duchownych jest podkreślony zupełnie wyraźnie, np. w Wiślicy występuje w l. 1527 i 1539 *dominus Joannes substitutus viceprepositi*, a w r. 1527 nadto — *Nicolaus substitutus, lector missarum domini Petri*. W tym ostatnim wypadku, jak widać, zastępstwo polegało na odprawianiu mszy św., substytut pełnił więc funkcję lektora. W ten sposób określonych duchownych spotykamy w l. 1513—1539, poza Krakowem, w 9 parafiach, w tym 5 miejskich. Częstotliwość ich występowania przedstawiono niżej:

Rok	1	2	3	4
1513	3	2	0	1
1527	4	0	0	4
1539	2	1	0	0

W Krakowie spotykamy ich w l. 1513 i 1527 przy 4 kościołach: w r. 1513 — 19, w tym 9 przy katedrze, 6 przy kolegiacie św. Floriana; w r. 1527 — 16, w tym 7 przy katedrze, 4 przy kościele św. Barbary i 3 u św. Floriana. Trzeba też zwrócić uwagę, że w tym samym czasie graczaliści, istniejący przy katedrze krakowskiej, określani są dodatkowo także jako *substituti*, co wskazuje na zbliżone funkcje obu grup duchownych. A oto wykaz parafii, w których oni występują:

Substytucji

Dekanat	Parafia	R o k		
		1513	1527	1539
Kije	Wiślica	4	1	1 ^{35a}
Kraków	Katedra	9 ^{35b}	7 ^{35b}	
	św. Barbara	2	4	
	św. Florian	6	3	
	św. Michał	1	2	
	NMP	1		
Lipnica	Bochnia		1	1
Nowy Sącz	Nowy Sącz	1		
Pilzno	Pilzno	1		
	Przeclaw	2		
Skala	Tczyca	1		
Sokolina	Skalbmierz	2	4	
Witów	Ruszcza		1	
Wojnicz	Wojnicz		1	

g. KOMENDARZE

Duchowny spełniający funkcje zastępcy plebana (proboszcza) nosił zwykle nazwę komendarza — *commendarius*. Spotykamy go zarówno w parafiach wakujących jak i obsadzonych. W pierwszym wypadku jego podobieństwo do plebana bardziej rzucało się w oczy, w drugim natomiast przypominał bardziej wikariusza. Stąd też, w zależności od sytuacji, spotykamy określenia „*plebanus vel commendarius*” (Książnice w dek. Pilzno, r. 1513), względnie „*vicarius et commendarius*” (Korzkiew w dek. Skała, r. 1539). Jest rzeczą charakterystyczną, że w parafiach obsadzonych komendarz płacił kontrybucję w wysokości 3 gr, tak jak wszyscy duchowni stypendyści, tam zaś, gdzie plebana nie wymieniono, opłacał on ją w zależności od rozmiarów taksy parafialnej. Poniżej zestawiono częstotliwość występowania komendarzy w poszczególnych przekrojach:

Rok	Parafie	
	z komendarzem	z komendarzem i plebanem
1513	13	9
1527	9	8
1539	6	3

Jak widać, w większości przypadków komendarz występuje w parafiach obsadzonych. Inaczej wyglądała pod tym względem sytuacja w archidiecezji gnieźnieńskiej, gdzie współcześnie spotykamy komendarza jedynie w parafiach wakujących.

Łącznie na badanym terenie diecezji krakowskiej w l. 1513—1539 komendarza spotykamy w 26 parafiach, w tym w 9 miejskich.

A oto wykaz parafii, w których oni występują:

Komendarze		Rok		
Dekanat	Parafia	1513	1527	1539
Bobowa	Ciężkowice		+	
Dobczyce	Wiśniowa	+		
Jędrzejów	Grudzina		+	
Książnice	Połaniec	+		
Lelów	Dłużec	+		
	Rokitno		+	
Lipnica	Bochnia		+	+
	Czechów	+	+	
Nowa Góra	Chrzanów			+
	Rudawa	+		
Oświęcim	Dankowice	+		

Komendarze c.d.		Rok		
Dekanat	Parafia	1513	1527	1539
Pilzno	Książnice	+		
	Wielopole			+
Pleszów	Kościelec	+		
Nowy Sącz	Podegrodzie	+		
Skała	Chodów			+
	Korzkiew			+
	Sieciechowice	+		
Skawina	Pobódr		+	
	Zebrzydowice	+		
Tarnów	Tuchów	+		
Wieliczka	Niepołomice		+	
	Wieliczka		+	
Zator	Andrychów			+
	Leńcze		+	

h. ZAKRYSTIANIE

Duchownym był zapewne występujący pojedynczo w l. 1513—1539, zaledwie w 7 parafiach poza Krakowem, *sacristianus*. Były to wszystko parafie miejskie. W r. 1513 spotykamy go w 5 parafiach (Bochnia, Nowy Sącz, Wiślica—kolegiata, Mstów, Skalbmierz), w r. 1527 — w 2 (Bochnia, Nowy Sącz), w r. 1539 — w 4 (Bochnia, Pilica, Wiślica, Proszowice). Na to, że chodzi tu o osobę duchowną zdaje się wskazywać wysokość kontrybucji, która z wyjątkiem jednego wypadku (Wiślica r. 1539) wynosiła więcej, aniżeli składana przez służbę kościelną oraz wymienienie zakrystianina w Proszowicach w r. 1539 wśród duchownych; w Mstowie w r. 1513 nazwano go wprost *presbiter*^{35c}. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że w archidiecezji gnieźnieńskiej terminem *sacristianus* określany był dzwonnik³⁶.

i. KAZNODZIEJE

Dla zapewnienia wiernym regularnego głoszenia kazań, stojących też zapewne na wyższym poziomie, angażowano w niektórych parafiach specjalnych kaznodziejów. Na naszym terenie spotykamy ich w l. 1513—1539 zaledwie w 4 parafiach. W Bieczu istniało w r. 1513 2 kaznodziejów — jeden dla ludności niemieckiej, drugi dla ludności polskiej (*predicator almanorum i polonorum*). W następnych latach nie wymieniono ich tu. W tym samym roku spotykamy kaznodzieję przy kościele św. Jakuba na Kazimierzu w Krakowie, a w r. 1539 — w Tarnowie oraz w Ruszcy. Wykaz ten niewątpliwie nie jest pełny, niemniej rzadkie wymienienie kaznodziei w księgach kontrybucji zdaje się wskazywać na słabe upowszechnienie się tej instytucji^{36a}.

k. MANSJONARZE

Specyficzną formę organizacji grup kleru świeckiego stanowiły tzw. prepozytury lub mansjonarie, pojawiające się od początku XV w.³⁷ Na czele takiej kilkuosobowej grupy stał prepozyt, któremu podlegało kilku (3—5, czasem więcej) duchownych, zwanych mansjonarzami^{37a}. Celem takiej grupy było uświetnianie kultu liturgicznego poprzez regularne odprawianie godzin kanonicznych oraz nabożeństw do NMP, równocześnie zaś praca duszpasterska. Stąd też mansjonarze byli często określane jako wikariusze. Organizacja prepozyturalna pozwalała na pewną intensyfikację życia religijnego w parafii, jej istnienie jednak było uzależnione od stworzenia odpowiednio wystarczającego dla utrzymania całej grupy duchownych uposażenia.

Na naszym terenie w l. 1513—1539 spotykamy mansjonarzy w 15 parafiach (**Bobowa**, Imielno w dek. Jędrzejów, **Korczyn Nowy** w dek. Opatowiec, **Książ Wielki** w dek. Wrocimowice, **Niedźwiedz** w dek. Skała, **Oświęcim**, **Książnice**, **Proszowice** i **Ruszcza** w dek. **Witów**, **Stopnica** w dek. Książnice, **Szaniec** w dek. Kije, **Wielopole** w dek. Pilzno, **Wojnicz**, **Zarki** w dek. **Lelów**, **Zmigród Nowy** w dek. **Jasło**), nie licząc **Krakowa**, z czego 9 stanowią parafie miejskie. W **Krakowie** w r. 1513 wymieniono mansjonarie przy 4 kościołach (katedra, św. Barbara, NMP, św. Michał), przy czym przy kościele św. Barbary istniały aż 3.

1. INNI DUCHOWNI

Poza wyliczonymi kategoriami duchownych w księgach kontrybucji sporadycznie odnotowane są osoby bez oznaczonego stanowiska. Czasem określani są ogólnikowymi terminami *sacerdos* (Czchów, dek. Lipnica, r. 1527), względnie *presbiter* (Kije, r. 1539), najczęściej jednak wymieniono tylko ich imię; o tym zaś, że najprawdopodobniej chodzi tu o kapłanów, można wnosić z wysokości uiszczanej kontrybucji, wyższej niż opłacana przez służbę kościelną w wysokości 2 gr. W l. 1513—1539 spotykamy ich w 19 parafiach, w tym w 12 parafiach miejskich. W r. 1513 występuje ich 9 w 7 parafiach, w r. 1527 — 8 w 7 parafiach i w r. 1539 — 6 w 5 parafiach.

A oto szczegółowy ich wykaz:

Kapłani bliżej nie określani

Dekanat	Parafia	1513	1527	1539
Biecz	Biecz	1	1	
Jasło	Jasło			1
Kije	Kije			2
Książnice	Stopnica	1		
Lipnica	Bochnia			1
	Czchów		1	
Nowy Sącz	Nowy Sącz	1		
Oświęcim	Nidek			1
	Oświęcim		1	

Kapłani bliżej nie określani c.d.

Dekanat	Parafia	1513	1527	1539
Witów	Proszowice			1
	Ruszcza		2	
	Witów		1	
Wieliczka	Wieliczka		1	
Wojnicz	Szczepanów		1	
	Wojnicz	2		
Wolbrom	Pilica	1		
	Zarnowiec	2		
Wrocimowice	Książ Wielki	1		

II. SŁUŻBA KOŚCIELNA

Do najczęściej wymienianych jej przedstawicieli należał minister, który obok posług w kościele pełnił także funkcje nauczycielskie i bywał różnie określany: *minister*, *minister ecclesiae*, *clecha*, *rector scole*, *magister*, *magister scole*, *cantor scole*³⁸. Z uwagi na powiązanie ministra ze szkolnictwem parafialnym w sporządzonych tabelach wyodrębniono go z ogółu służby kościelnej i potraktowano jako nauczyciela, akcentując w ten sposób jedną tylko, niemniej ważną, sprawowaną przezeń funkcję. Wskutek tego termin „służba kościelna” w sporządzonych wykazach ogranicza się jedynie do tych jej przedstawicieli, którzy funkcji nauczycielskich nie spełniali. Wchodzą tu w grę dzwonnik, kantor i organista.

a. NAUCZYCIEL

Poniżej zestawiono w ramach dekanatów parafie, w których odnotowano w l. 1513—1539 istnienie nauczyciela.

Lata 1513 — 1539

Dekanat	Ogólna liczba parafii	Parafie z nauczycielem	% parafii z nauczycielem do ogólnej liczby parafii
Biecz	22	21	95,45
Bobowa	22	22	100,00
Dobczyce	24	20	83,33
Jasło	37	34	91,89
Jędrzejów	25	23	92,00
Kije	24	21	87,50
Książnice	19	16	84,21
Lelów	32	24	75,00

Lata 1513—1539 c.d.

Dekanat	Ogólna liczba parafii	Parafie z nauczycielem	% parafii z nauczycielem do ogólnej liczby parafii
Lipnica	28	24	85,71
Nowa Góra	23	20	86,95
Nowy Sącz	26	19	73,07
Nowy Targ	18	9	50,00
Opatowiec	18	14	77,77
Oświęcim	22	12	54,54
Pilzno	45	37	82,22
Pleszów	11	8	72,72
Skąła	31	25	80,64
Skawina	19	13	68,42
Sokolina	14	14	100,00
Tarnów	13	12	92,30
Wieliczka	11	10	90,90
Witów	22	22	100,00
Wojnicz	17	15	88,35
Wolbrom	17	9	52,94
Wrocimowice	15	14	93,33
Zator	27	20	74,07
Razem	582	477	81,95

Jak widać, na ogólną liczbę 582 parafii nauczyciela spotykamy w 477, co stanowi prawie 82% wszystkich parafii, wobec zaś prawdopodobnych luk w materiale źródłowym odsetek ten był nieco wyższy. Trzeba też zauważyć, że w okresie tym w parafiach miejskich na ogólną ich liczbę 86 nie odnotowano nauczyciela tylko w 8 parafiach (9,3%): w Brzostku i Jaśliskach w (dek. Jasło), w Piwnicznej (dek. Nowy Sącz), w Limanowej (dek. Dobczyce), Zabnie (dek. Opatowiec), Lanczkoronie (dek. Skawina), Busku i w parafii św. Wawrzyńca w Wiślicy (dek. Kije). W Wiślicy był jednak rektor szkoły przy kościele kolegiackim, w Busku zaś istniał klasztor i stąd nie ulega wątpliwości, że któryś z zakonników spełniał tu funkcje ministra-nauczyciela.

Powyższe dane wskazują na powszechność szkolnictwa parafialnego w początkach XVI w.

b. DZWONNIK

Znacznie rzadziej aniżeli nauczyciel bywał zatrudniany w parafii dzwonnik (*campanator*). W l. 1513—1539 spotykamy go w 58 parafiach, czyli średnio w co dziesiątej parafii. Spośród owych 58 parafii 46 było miejskimi, co stanowi 53,48% wszystkich parafii miejskich. Trzeba więc stwierdzić, że istniał on okresowo lub

stale w co drugiej parafii miejskiej. Parafie wiejskie z dzwonnikiem stanowiły natomiast w stosunku do ogólnej liczby parafii wiejskich zaledwie 2,42%. Częstość występowania dzwonnika w poszczególnych przekrojach ilustruje poniższa tabelka:

Liczba parafii z dzwonnikiem

1 5 1 3			1 5 2 7		
wszystkie	miejskie	wiejskie	wszystkie	miejskie	wiejskie
40	34	6	26	22	4

1 5 3 9			1 5 1 3 — 1 5 3 9		
wszystkie	miejskie	wiejskie	wszystkie	miejskie	wiejskie
36	29	7	58	46	12

Z reguły zatrudniano przy kościele tylko jednego dzwonnika, niekiedy jednak bywało ich więcej. I tak w r. 1513 spotykamy 2 dzwonników w Bochni, Nowym Sączu i Mielcu, w r. 1527 — w Wieliczce i Proszowicach, w r. 1539 — ponownie w Wieliczce i Nowym Sączu, w Bochni zaś odnotowano w tymże roku aż 3 dzwonników. Były to większe ośrodki parafialne i zarazem ośrodki miejskie.

W Krakowie w r. 1513 wymieniono 13 dzwonników przy 6 kościołach, w tym aż czterech przy kościele N.M.P. Że liczby te nie są pełne, najlepiej świadczy fakt, iż nie wymieniono dzwonnika przy kościele katedralnym, gdzie niewątpliwie istniał.

Oto wykaz parafii, w których oni występują:

Wykaz dzwonników

Dekanat	Parafia	Rok		
		1513	1527	1539
Biecz	Biecz	1		1
	Gorlice	1		
Bobowa	Bobowa	1	1	1
	Grybów	1		1
Dobczyce	Dobczyce	1		1
	Myślenice	1		1
Jasło	Dębowiec	1		
	Frysztak		1	
	Jasło	1	1	1
	Żmigród Nowy		1	
Jędrzejów	Jędrzejów			1
Kije	Wiślica-koleg.	1		1
Kraków-miasto	Boże Ciało	2		
	św. Florian	2	1	
	św. Jakub	1		

Wykaz dzwonników c.d.

Dekanat	Parafia	Rok		
		1513	1527	1539
Kraków-miasto	NMP	4		
	św. Szczepan	1	1	
	Wsz. Święci	3		
Książnice	Pacanów		1	1
	Połaniec	1	1	1
	Stopnica	1		
	Szydłów	1		
	Zborówek			1
Lelów	Częstochowa			1
	Lelów		1	1
	Mstów	1		1
Lipnica	Bochnia	2		3
	Czchów	1	1	
	Lipnica		1	
Nowa Góra	Chrzanów	1		1
	Olkusz	1		1
	Sławków	1	1	1
Nowy Sącz	Stary Sącz		1	
	Nowy Sącz	2	1	2
Nowy Targ	Nowy Targ		1	
Opatowiec	Bejsce			1
	Korczyn Nowy	1	1	1
	Korczyn Stary	1		
	Opatowiec	1		1
Oświęcim	Oświęcim		1	1
Pilzno	Mielec	2		1
	Przeclaw	1		
	Ropczyce	1	1	1
	Sędziszów		1	1
	Strzyżów	1	1	1
	Wielopole	1	1	

Wykaz dzwonników c.d.

Dekanat	Parafia	Rok		
		1513	1527	1539
Skąła	Słomniki		1	1
Skawina	Skawina	1		
Sokolina	Pelczyska	1		
	Skalbmierz	1	1	
Tarnów	Tarnów	1	1	1
	Tuchów		1	
Wieliczka	Wieliczka	1	2	2
Witów	Proszowice		2	1
	Witów	1	1	1
Wojnicz	Brzozowa			1
	Szczepanów	1		
	Wojnicz	1		
Wrocimowice	Książ Wielki	1		1
	Mstyczów			1
Wolbrom	Pilica	1		1
	Wolbrom	1		
	Żarnowiec	1		1
Zator	Zator	1		

c. KANTOR

Nie często był zatrudniany w parafii kantor, którego główną funkcją — jak sama nazwa wskazuje — było kierowanie śpiewem kościelnym. Czasami pełnił on zarazem funkcję nauczyciela⁴⁰, względnie dzwonnika⁴¹. W l. 1513—1539 spotykamy go na badanym terenie w 45 parafiach, których większość (33) stanowią parafie miejskie. Warto zwrócić uwagę, że we wszystkich parafiach, z wyjątkiem dwóch (Nowy Sącz w r. 1539 i Mstów, dek. Lelów, w r. 1513), w których występuje kantor, istniał równocześnie także nauczyciel, do którego obowiązków należało m. in. pomaganie, wraz z młodzieżą, w śpiewie kościelnym. Zatrudnienie więc w pewnych parafiach obok nauczyciela kantora zdaje się dowodzić istnienia w nich żywszego tętna życia religijnego. Przy kościele kolegiackim w Wiślicy obok kantora był także jego zastępca — wicekantor. Częstotliwość występowania kantora w poszczególnych przekrojach ilustruje poniższa tabela:

Liczba parafii z kantorem

1 5 1 3			1 5 2 7		
wszystkie	miejskie	wiejskie	wszystkie	miejskie	wiejskie
23	21	2	11	9	2

1 5 3 9			1 5 1 3 — 1 5 3 9		
wszystkie	miejskie	wiejskie	wszystkie	miejskie	wiejskie
25	16	9	45	32	12

W Krakowie w l. 1513—1527 spotykamy kantorą przy 5 kościołach.
Oto szczegółowy wykaz kantorów:

Dekanat	Parafia	Rok		
		1513	1527	1539
Biecz	Biecz	1		1
	Gorlice	1		
Bobowa	Bobowa	1		
	Ciężkowice		1	
	Grybów			1
Dobczyce	Dobczyce			1
	Myślenice	1		
Jasło	Dębowice	1		
	Jasło		1	1
	Żmigród Nowy		1	
Kije	Wiślica-koleg.	2 ^{4a}	1 ^{4b}	
Kraków-miasto	katedra	1		
	św. Anna	1		
	św. Jakub	1 ^{4c}		
	św. Szczepan	1		
	Wsz. Święci		1	
Książnice	Kurozwęki			1
	Strzelce			1
Lelów	Lelów	1	1	1
	Mstów	1		1
Lipnica	Bochnia	1		
Nowa Góra	Chrzanów	1		1
	Olkusz	1		1
	Sławków	1		
Nowy Sącz	Nowy Sącz	1		1
Opatowiec	Korczyn Stary	1		
	Opatowiec	1		

Dekanat	Parafia	Rok		
		1513	1527	1539
Oświęcim	Oświęcim		1	
Pilzno	Chorzelów			1
	Mielec			1
	Pilzno		1	
	Ropczyce		1	1
	Sędziszów		1	
	Strzyżów	1		1
	Wielopole		1	
Pleszów	Igołomia			1
	Wawrzeńczyce	1		1
Skąpa	Niedźwiedz			1
Sokolina	Chroberz			1
	Działoszyce	1		
	Pełczyska			1
Tarnów	Tarnów	1		1
	Tuchów	1		
Witów	Książnice		1	1
	Proszowice			1
	Witów	1		
Wojnicz	Wojnicz	1		
Wolbrom	Żarnowiec	1		
Wrocimowice	Książ Wielki			1
	Słaboszów			1

d. ORGANISTA

Wśród służby kościelnej sporadycznie jest wymieniany także organista. Rzadkie jego występowanie było rezultatem słabego jeszcze wówczas upowszechnienia się organów w naszych kościołach. Instrument ten znany na Zachodzie co najmniej od VIII w., w XIII stuleciu był powszechnie używany we Francji i Anglii, intensywna zaś jego ekspansja na tereny środkowej i środkowo-wschodniej Europy datuje się od XV w.⁴². Wykorzystywane przez nas księgi kontrybucji, rejestrując organistów, stanowią zarazem źródło ilustrujące rozpowszechnianie się organów w Polsce. W l. 1513—1539 na naszym terenie spotykamy organistów w 14 parafiach, w tym tylko w 2 parafiach wiejskich: w Pilicy Starej (dek. Wolbrom) i w Skalbmierzu (dek. Sokolina), przy czym ta ostatnia była parafią kolegiacką. Pozostałe zaś parafie to z reguły większe ośrodki miejskie. Częstotliwość występowania organistów w l. 1513—1539 ilustruje poniższa tabelka:

Liczba parafii z organistą

1 5 1 3			1 5 2 7		
wszystkie	miejskie	wiejskie	wszystkie	miejskie	wiejskie
11	9	2	3	3	0

1 5 3 9			1 5 1 3 — 1 5 3 9		
wszystkie	miejskie	wiejskie	wszystkie	miejskie	wiejskie
5	5	0	14	13	1

Można stwierdzić, że organistami bywali nie tylko ludzie świeccy, ale także duchowni. Zdaje się na to wskazywać fakt, że kilkakrotnie uścili oni kontrybucję w wysokości 3 gr.⁴³, a więc jak duchowni stypendyści; w jednym zaś wypadku mogliśmy stwierdzić, że organista był równocześnie altarzystą (Wieliczka 1539). W Krakowie w l. 1513—1527 organistów spotykamy przy 6 kościołach.

Wykaz organistów

Rok

Dekanat	Parafia	1513	1527	1539
Biecz	Biecz	1		
Bobowa	Grybów	1		
Jasło	Jasło	1		
Kije	Wiślica-koleg.	1		1
Kraków-miasto	katedra		1	
	św. Anna	1		
	Boże Ciało	1		
	św. Florian	1	1	
	NMP	1		
	św. Szczepan	1	1	
Lipnica	Bochnia	1	1	1

Wykaz organistów c.d.

Rok

Dekanat	Parafia	1513	1527	1539
Nowa Góra	Olkusz	1		
Nowy Sącz	Nowy Sącz	1		1
Nowy Targ	Nowy Targ		1	
Oświęcim	Kęty	1		
	Oświęcim			1
Pilzno	Mielec	1		
Sokolina	Skalbmierz	1		
Wieliczka	Wieliczka		1	1
Wolbrom	Pilica Stara	1		

PRZYPISY DO CZĘŚCI A

¹ Są to księgi z lat 1513, 1527, 1539, 1561, 1577, 1607, 1608, 1622, 1634, 1637, 1643.

² J. Długosz: Liber beneficiorum dioecesis Cracoviensis. T. 1—3. W: *Opera omnia*. T. 7—9. Ed. A. Przeździecki. Cracoviae 1863—1864.

³ J. Łaskiego Liber beneficiorum archidiecezji gnieźnieńskiej. Wyd. J. Łukowski. T. 1—2. Gniezno 1880—1881. Interesujący nas materiał zawierają jedynie opisy parafii w archidiaconatach gnieźnieńskim, uniejowskim, kurzelowskim i łączyckim.

⁴ Zob. E. Wiśniowski: Liczebność duchowieństwa diecezjalnego na ziemiach polskich w pierwszej połowie XVI wieku. *Roczn. human.* T. 16: 1968 z. 2 s. 43—77.

⁵ Znajduje się ona w Archiwum Kapituły Metropolitalnej w Krakowie pod sygn. nr 3.

⁶ Znajduje się ona w Archiwum Kapituły Metropolitalnej w Krakowie pod sygn. nr 3. Najlepsze byłoby rozklasowanie duchowieństwa (parafialnego) według następującej, hierarchicznej kolejności: a) proboszczowie (prepozyci parafialni, plebani), b) prebendarze, c) komendarze (zastępcy proboszczów), d) wikariusze (wieczyści, tworzący kolegium i zwykli), e) mansjonarze (kolegium), f) altarzyści lub oitarzyści (podział opuszczony przez Autora), g) inni (zastępcy): substytucji, lektorzy, gracjiści, h) kaznodzieje, i) zakrystanie. (Przyp. Red.).

⁷ Podzielone beneficjum plebańskie istniało także w Pałecznicy (dek. Wrocimowice), jednak tutaj drugą jego część posiadał nie pleban lecz prebendarz.

⁸ J. Szymański: Wokół genezy organizacji parafialnej. *Prz. hist.* T. 55: 1964 z. 3. s. 503.

⁹ Występowanie prebendy w danym roku zaznaczono krzyżykiem. Układ prebend w ramach parafii pozostaje w zasadzie według księgi z r. 1513.

¹⁰ W l. 1513 i 1539 wezwanie oitarza określono jako Wniebowzięcie NMP, w r. 1527 jako Zwiastowanie NMP.

¹¹ Prócz wymienionych poniżej prebend w r. 1527 zapisano jeszcze: „Rector S. Stanisłai”, podając także wartości 2 grzywien 23 groszy. W księdze z r. 1513 taki sam zapis został skreślony. Nie jest jasne, o co tutaj chodzi. Wezwanie św. Mikołaja nosił sąsiadujący z Bobową kościół parafialny w Siedliskach (Zob. Erekcja kolegiaty i kapituły pod wezwaniem Wszystkich Świętych w Bobowej. Wyd. B. Kumor. *Arch. Bibliot. kośc.* T. 11: 1965 s. 290—291). Jest mało prawdopodobne, aby chodziło tutaj o ten sam kościół, gdyż jest on wymieniony odrębnie w l. 1513, 1527 i 1539, przy czym taksa wynosiła 6 i 1/2 grzywny.

¹² Źródła przez nas wykorzystywane prebendę tę wymieniają dopiero w r. 1529. Jej istnienie jednak w l. 1513 i 1527 można uważać za bardzo prawdopodobne, gdyż została ufundowana już w r. 1412 (Erekcja kolegiaty w Bobowej s. 288).

¹³ W l. 1513 i 1527 nie podano wezwania prebendy.

¹⁴ W r. 1539 obie altarie utożsamiono ze sobą. O tym, że chodzi tu o dwie różne altarie zdaje się świadczyć fakt, że w r. 1529 przy każdej z nich znajdował się inny altarzysta.

¹⁵ Wymieniony altarzysta. Zapewne była też altaria.

¹⁵ W r. 1527 zapisano: „Altare S. Spiritus Sartorum, titulus verus debet esse Omnium Sanctorum”; zaś w r. 1529: „Altare tituli Omnium Sanctorum, alius titulus S. Spiritus”.

¹⁶ Tytuł BMV w r. 1529.

¹⁷ W r. 1513 wymieniono tylko altarię, bez wezwania. W r. 1529 altarię pod wezwaniem św. Piotra i Pawła oraz drugą bez wezwania.

¹⁸ Wezwanie Trzech Króli wymienione w l. 1529 i 1539.

¹⁹ Pominięta w r. 1539.

²⁰ W r. 1539 nazwany prebendą.

²¹ W r. 1539 nazwany prebendą.

²² Wezwanie znane z r. 1529.

²³ W r. 1527 zapisano bezpośrednio po sobie na różnych stronach dwie altarie o takiej samej takse. Prawdopodobnie ma tu miejsce powtórzenie tego samego zapisu.

²⁴ Nie wiadomo, o którą z dwóch prebend, wymienionych w r. 1513, chodzi.

²⁵ W r. 1513 obok ołtarza św. Piotra i Pawła dopisano: „taxatum vbi altare S. Thome”. Ołtarz św. Tomasza wymieniono także w l. 1529 i 1539, natomiast św. Piotra i Pawła w r. 1527, czyli występują na przemian, oba z taką samą taksą. Wszystko to zdaje się świadczyć, że chodzi tu o jedną prebendę.

²⁶ Wezwanie znane z r. 1529.

²⁷ W r. 1527 Bozego Ciała i św. Andrzeja.

²⁸ W r. 1527 zapisano: „Altare Praesentationis Mariae debet vocari tituli S. Trinitatis”. Nie ma pewności, czy nie jest to ta sama prebenda, co niżej wymieniona pod wezwaniem św. Trójcy.

²⁹ Wezwanie znane z r. 1529. W l. 1513 i 1527 wymieniono w Dębnie 2 prebendy bez bliższego określenia, zaś w r. 1539 jedną. Nie wiadomo, z którą ze wspomnianych dwóch prebend należy identyfikować prebendę Wszystkich Świętych z r. 1529.

³⁰ W r. 1529 tylko św. Anny.

³¹ W l. 1513 i 1539 zaznaczono, że kustodię utworzono z altarii św. Trójcy.

³² W parafii Bieździedza (dek. Jasło) w r. 1527.

³³ W parafii Kościelec (dek. Pleszów) w r. 1527; w parafii Pilzno w tym samym roku.

³⁴ Gorlice (dek. Biecz), Pińczów (dek. Kije), Strzelce (dek. Książnice), Kromolów (dek. Lelów), Dębica (dek. Pilzno), Iwanowice (dek. Skała), Ujście Solne (dek. Proszowice), Jadowniki (dek. Wojnicz), Stara Pilica (dek. Wolbrom).

³⁵ K. Nasiliowski: Samowolne migracje kleru w świetle polskiego prawa kościelnego przed soborem trydenckim. *Czas. prawnohist.* T. 11: 1959 z. 1 s. 19–20.

^{35a} Nadto został wymieniony „Nicolaus substitutus, lector missarum domini Petri —”. Zaliczyłem go do lektorów.

^{35b} W r. 1513 zostali nadto wymienieni „substituti gracjaliste” w liczbie 11, a w r. 1527 — „substituti et gracjaliste” w liczbie 5. Zaliczyłem ich do gracjalistów.

^{35c} Zakrystianin w randze prezbitera istniał z reguły przy kościołach katedralnych. (Przyp. Red.).

³⁶ J. Łaskiego *Liber beneficiorum*. T. 2 s. 96.

^{36a} Urzędowi kaznodzieje bywali zazwyczaj przy katedrach i klasztorach, a często także w kolegiatach i parafiach większych miast, tym bardziej kiedy te ostatnie posiadały ludność różnorodną. (Przyp. Red.).

³⁷ J. Szymański: Początki prepozytur w diecezji krakowskiej. *Rocz-i teol.-kanon.* T. 9: 1962 z. 1 s. 65, 73.

^{37a} Należy rozróżnić dwie grupy mansjonarii i mansjonarzy: 1) istniejących przy katedrach i kolegiatach oraz 2) po parafiach. Mansjonarze pierwszej grupy tworzyli kolegia niższego duchowieństwa pod przewodnictwem wybieranego spośród siebie seniora a pozostawali pod naczelnym zwierzchnictwem kapituł większych. Kolegia tej grupy zwały się pospolicie mansjonariami. — Natomiast mansjonarze drugiej grupy tworzyli kolegia zostające pod jedynym zwierzchnictwem prepozyta (prałata) parafialnego. Kolegia tej grupy zwały się prepozyturami (parafialnymi) lub mansjonariami. I tylko o tej drugiej grupie mansjonarzy pisze w niniejszej pracy Autor. (Przyp. Red.).

³⁸ E. Wiśniewski: Sieć szkół parafialnych w Wielkopolsce i Małopolsce w początkach XVI wieku. *Rocz-i human.* T. 15: 1967 z. 2 s. 93–98.

³⁹ W artykule o sieci szkół parafialnych w Wielkopolsce i Małopolsce (przyp. 38) stwierdziłem istnienie szkoły w około 78% parafii (s. 107, 111). Niesłusznie jednak wciągnięto tam do obliczeń parafie z dekanatu pszczyńskiego, dla których zupełnie brak danych na interesujący nas temat, oraz z dekanatu bytomskiego, dla których istnieją tylko dane częściowe. Obecne parafie z obu tych dekanatów pominięto. Drobne różnice w procentach „parafii z nauczycielem”, istniejące w niektórych dekanatach pomiędzy powyższą tabelą a tabelą we wspomnianym artykule (s. 111) wynikają z korekt, jakie wprowadzono do ustaleń ogólnej liczby parafii w poszczególnych dekanatach oraz z uzupełnień w zakresie

informacji o parafiach z nauczycielem. Źródło tych różnic łatwo uchwycić porównując odpowiednie rubryki szczegółowych tabel, znajdujących się na końcu niniejszej pracy, z dodatkiem do wspomnianego artykułu, gdzie podano również wykaz parafii i wzmianek o nauczycielu.

⁴⁰ Skalbmierz (dek. Sokolina), l. 1513 i 1527.

⁴¹ Bejsce (dek. Opatowiec), r. 1539.

^{41a} Jest kantor oraz wicekantor.

^{41b} Wymieniony wicekantor.

^{41c} Wymieniony succentor (podkantor).

⁴² D. G i r g e n s o h n: *Orgel*. W: *Lexicon für Theologie und Kirche*, 2 Aufl. Bd 7. Freiburg 1962 szp. 1227.

⁴³ Bochnia (dek. Lipnica), r. 1539; Wiślica (dek. Kije), r. 1539; Wieliczka, r. 1527; Kraków (katedra), r. 1527.

DE NOTITIIS AD COMPUTUM CLERI MINISTRORUMQUE ECCLESIASTICORUM
IN DIOECESI CRACOVIENSI PRIMO XVI SAECULI DIMIDIO PERTINENTIBUS

S u m m a r i u m

Contributionum libri cleri dioecesis Cracoviensis annorum 1513, 1527 et 1539, qui exstant in Archivo Capituli Metropolitanis Cracoviensis, praebent peculiare huic aetati illustrandae rerum copias aptas, ut teneantur quaedam principaliora structurae temperationis paroecialis cognoscendae elementa, ea praesertim, quibus fieri potest, ut cleri ministrorumque ecclesiasticorum numerus computetur. Auctor easdem notitiarum copias contulit in formam tabellariam, ipsos decanatus alphabetice digestos continentem, non omissis eiusmodi rebus ut nomen paroeciae, valor taxae a qua contributio solvenda pendebat, varia cleri genera: plebani, vicarii, alii clerici stipendiarii (quo nomine intelliguntur: lectores, gratialistae, substituti, commendarii, aeditui), praebendati; peculiari rubrica allatus est numerus praebendarum, habita illic etiam ratione rerum in libro contributionis an. 1529 positarum; duae ultimae rubricae produnt ludi magistrorum ceterosque in ministerio ecclesiastico occupatos (campanularium, cantorem, organarium). Computus, qui ad distincta clericorum genera et ministros ecclesiasticos spectat, ab auctore diligentiori inquisitioni subiectus est, simulque curam habet quibus illi in regionibus collocentur, quotque in oppidis quotque in pagis degant.

8
1

B. TABELE ILUSTRACYJNE

I. Dekanat Biecz *

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Biecz	5	+	+	+	+	1	4	3
2	Zagórzany	20 gr	+	+		+			
3	Moszczenica	1½	+	+	+	+			1
4	Wójtowa	20 gr	+	+	+	+			
5	Rozembark	1	+	+	+	+			
6	Kobylanka	20 gr	+	+	+	+			
7	Binarowa	½	+	+	+				
8	Olpiny	1	+	+	+	+			
9	Staszkówka ¹	¼ ¾	+	+	+	+			
10	Święcany	½	+	+	+	+			
11	Czerмна	½	+	+	+	+			
12	Szerzyny	½	+		+	+			1
13	Bączal	½	+	+	+	+			
14	Sławęcín	2½	+	+	+	+	1		
15	Trzcínica	½	+	+	+	+			
16	Harkłowa	20 gr	+	+	+	+			
17	Lipinki	20 gr	+		+	+			
18	Libusza	½	+	+	+	+			
19	Gorlice	½	+		+	+	1		1
20	Jodłowa	1¼	+	+	+	+		1	1
21	Sękowa	20 gr	+	+	+	+			
22	Ropa ²	½	+	+	+	+			—
Razem			22	19	21	21	3	5	7

* Skróty używane w tabelach: bac. — baccalaureus, can. — cantor, cl. — clecha,

¹ W l. 1513 i 1527 wymieniono w dekanacie Biecz parafię Stasko, otaksowaną na 3 fer plebana i ministra, przy czym w księdze z r. 1513 skreślono nazwę parafii oraz zapis taksy, ich taksy, wśród nich Stasskówkę. Ostatnią parafię wymieniono w tymże dekanacie w r. 1539 wszystkich wymienionych parafii zdaje się przemawiać obok podobieństwa nazwy ta sama nis — Stasskówki — skreślenie tej pierwszej w r. 1513 i dopisanie drugiej. Przeciw utoższeniu nie zawsze odnotowując to na właściwym miejscu. Ponieważ ani wcześniejsze źródła, ani ze we wszystkich omówionych przypadkach chodzi o parafię Staszkówkę, występującą od

² W l. 1513, 1527 i 1539 wymieniono w dekanacie Biecz parafię Ropa, otaksowaną na pół wymieniono w dekanacie Bobowa parafię Magna Ropa wraz z plebanem, otaksowaną na wana w dekanacie bieckim. Świadczy to, że w obu wypadkach chodzi o tę samą parafię.

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
6	2	4	10	10	9	11	9	4	11	r.s.		mgr s.	3		2
										m.e.	m.e.	m.			
										m.e.	m.	m.			
											m.	m.			
										r.s.		m.			
											m.e.	m.			
											m.				
				1						m.e.	m.	m.			
										m.	m.	m.			
										m.e.	m.	m.			
										m.e.	m.e.	m.			
										m.e.					
										m.		m.			
										m.e.					
										m.e.	m.	m.			
										m.e.		m.			
		1								m.e.	m.	m.	2		
										m.e.	m.e.	m.			
										m.e.	m.	m.			
										—		m.			
6	2	5	10	11	9	11	9	4	11	17	13	18	5	0	2

e. — ecclesiae, m. — minister, mgr — magister, r. rector, s. — scolae.

tony. W l. 1513 i 1527 wymieniono w dekanacie Bobowa parafię Libertas Stasskonis, a w niej natomiast na końcu wykazu parafii tegoż dekanatu dopisano nazwy 3 parafii, bez podania wraz z plebanem i ministrem, podając jej taksę w wysokości 3 fertonów. Za utożsamieniem wysokości taksy w przypadku parafii Stasko — Stasskowka, w wypadku zaś Libertas Stasskonieniu dwóch ostatnich przemawia różnica w taksach. Wiadomo jednak, że taksy zmieniano, późniejsze wizytacje nie wskazują na istnienie kilku parafii o wskazanych nazwach, sądzimy, końca XVI w. w dekanacie Biecz.

grzywny. W ostatnim roku odnotowano też plebana i ministra. Równocześnie w l. 1513 i 1527 1 grzywnę, przy czym w r. 1513 nazwę parafii skreślono, dopisując z boku, że została otakso-

II. Dekanat Bobowa

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Bobowa	$\frac{3}{4}$ ¹	+	+	+	+	1	1	5
2	Siedliska	$6\frac{1}{2}$	+					1	
3	Zborowice	1	+	+	+	+			
4	Lipnica	$1\frac{1}{4}$	+	+	+	+			
5	Ciężkowice	$\frac{1}{2}$	+	+	+	+	1		1
6	Gromnik	20 gr	+	+	+	+			1
7	Rzepiennik	1	+	+	+	+			1
8	Turza	$\frac{1}{2}$	+	+	+	+			
9	Wilczyska	$2\frac{1}{2}$	+	+	+	+			
10	Krużlowa	1	+	+	+	+			1
11	Mogilno	40 gr	+	+	+	+			
12	Grybów	1	+	+	+ ² +	+	1	1	1
13	Korzenna	$\frac{3}{4}$	+		+	+			
14	Przydonica Stara	1	+	+	+	+			
15	Przydonica Nowa	1	+	+	+	+			
16	Luźna	1	+	+	+	+			
17	Szałowa	1	+	+	+				
18	Polna	1	+	+		+			
19	Pałecznicza	$\frac{1}{2}$	+	+	+	+			
20	Jastrzębia	1	+	+	+	+			
21	Szymbark	1	+	+	+	+			
22	Bruśnik	$\frac{1}{2}$	+	+	+	+			
Razem			22	21	21	20	3	3	10

¹ Dane z l. 1513 i 1527.² Wymieniono 2 plebanów: Macieja, który był równocześnie altarzystą w Grybowie (k. 202)

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
1		3	2	1	4	4	1	1		r.s.	r.s.	m.e.	2	1	1
										m.e.	cl.				
										m.e.	m.	m.			
											m.e.	m.			
1	1	1	1		1	1			1	r.s.	r.s.		1	1	
											m.e.	m.			
										m.e.	m.	m.			
											m.	m.			
										m.e.	m.	m.			
										m.e.		m.			
		1								m.e.		m.			
		1	2		2	2			1	r.s.	cl.	r.s.	2		2
										m.		m.			
										m.	cl.	m.			
										m.	m.	m.			
										m.e.		m.			
										m.					
										m.e.		m.			
										m.e.	cl.	m.			
										m.e.					
										m.e.	m.	m.			
2	1	6	5	1	7	7	1	1	2	19	14	17	5	2	3

i w innym miejscu Stanisława.

III. Dekanat Dobczyce

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Pcim	1/2	+	+	+	+			
2	Szyk	1	+	+	+	+			1
3	Łętownia	?		-	+				
4	Droginia	5	+	+	+		2	1	
5	Dobra	1/2	+	+	+	+			
6	Trzemeszna	1	+	+	+	+			
7	Wiśniowa	1 1/2	+	+	+	+		1	-
8	Raciechowice	13-6 ¹	+	+	+	+			1
9	Myślenice	5	+	+	+	+	1	2	2
10	Szczyrzyc	8	+	+	+		1	1	1
11	Skrzydlna	2	+	+	+	+	1	1	1
12	Łapanów	1 1/2	+		+	+			1 ²
13	Wilkowisko	1/2	+	+	+	+			
14	Tymbark	1/2	+	+	+		1		
15	Słopnice	1/2	+	+	+	+			
16	Dziekanowice	12	+	+	+	+	1	1	
17	Dobczyce	4	+		+	+		1	1
18	Łososina	4	+	+	+			1	
19	Limanowa	?		-	+	+			
20	Rybie	1/2	+	+	+	+			
21	Zakliczyn	1	+	+	+	+			
22	Tarnawa	1 1/2	+	+	+	+			-
23	Gruszów	1-1 1/2 ⁵	+	+	+	+	1		-
24	Mszana	1/4	+	+	+	+			-
Razem			22	20	24	19	8	9	8

¹ 6 grzywien w r. 1539.

² Pod nazwą parafii zapisano „vicarius” nie podając kontrybucji. Nie jest więc pewne.

³ W roku tym wymieniono 2 ministrów kościoła. Jednego zaliczyłem do nauczycieli, dru

⁴ Wymieniono tylko altarzystę. Prawdopodobnie istniała także altaria.

⁵ 1 1/2 grzywny w r. 1539.

Inni duchowni stypendiści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
												m.			
												m.			
												cl.			
												m.			
										r.s.	cl.	m.			
1										m.e.	cl.	m.			
										cl.	cl.	m.			
2			1	1	1	1	1	1	1	r.s.	m.e.	m.	2		1
										m.e.	cl.	m.			
										m.e.		m.			
										m.e.	cl.	m.			
											m.				
										m.e.		m.	1 ³		
											cl.				
4		1		1 ⁴				1		r.s.		m.	1		2
										m.	cl.				
	1									m.e.	m.e.	m.			
												m.			
												m.			
											m.e.	m.			
7	1	1	1	2	1	1	1	2	1	11	12	16	4	0	3

czy wikariusz rzeczywiście istniał.
giego do służby kościelnej.

IV. Dekanat Jasło

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Osiek	1	+	+	+	+		1	1
2	Gogołów	1	+	+	+	+			
3	Mitarza	2	+	+		-			
4	Nowy Żmigród	1		+	+	+	4 ¹	4 ¹	4 ¹
5	Brzostek	8		+	+	+			
6	Frysztak	1	+	+	+	+	1	1	1
7	Sieklówka	$\frac{1}{4}$	+	+	+	+			
8	Dukla	1	+	+	+	+		1	1
9	Bóbrka	$\frac{1}{2}$	+	+	+	+			1
10	Lubla	$\frac{1}{2}$	+	+	+	+			
11	Łąki	$\frac{1}{2}$	+	+	+				
12	Szebnie	1	+	+	+	+			1
13	Zręcin	4	+	+	+	+		1	1
14	Nienaszów	2	+	+	+	+			
15	Makowiska	1	+	+	+	+			
16	Żmigród Stary	9		+ ²	+ ²				
17	Skalnik	$\frac{1}{2}$	+	+	+	+			
18	Przeczyca	1	+	+	+	+			

¹ W r. 1513 pod Żmigrodem Starym zostali wymienieni „vicarii”, w r. 1527 — „quatuor fia” jest pomyłką, gdyż wiadomo, że mansjonaria istniała w Żmigrodzie Nowym. Erekcja z roku 1527.

² Wikariusz wieczysty.

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
										m.e.	m.	m.			
												m.			
		—													
1	1		1	1	1	1		1	1		r.s.	m.		2	
										m.e.	cl.	m.		1	
										m.e.		m.			
										m.e.	cl.	m.			
										m.e.	m.				
										m.e.					
											m.e.				
										r.s.	m.				
										m.e.	m.	m.			
											m.	m.			
										m.e.		m.			
												m.			
											m.e.	m.			
										m.e.	m.e.	m.			

mansionarii", w r. 1539 — „mansionarii". Wymienienie tych duchownych pod wskazaną parakolegiaty w Bobowej s. 294. Tu też ich zaliczyłem, przyjmując dla lat 1513 i 1539 liczbę znaną

Dekanat Jasło c.d.

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
19	Łęki	1	+		+	+			1
20	Jedlicze	1	+	+	+	+			
21	Cieklin	1/2	+	+	+	+			
22	Załęże	2 1/2	+	+	+	+			
23	Tarnowiec	1	+	+	+	+	1		
24	Łężyny	1	+	+	+				
25	Osobnica	1	+	+	+	+		1	1
26	Kobylany	1/2	+	+	+				
27	Jasło	3 1/2	+	+	+	+	2	2	3
28	Bieżdzedza	1	+	+	+	+	1	1	1
29	Jaśliska	1/4	+		+				
30	Kołaczyce	1 1/4	+	+	+	+		1	1
31	Brzyska	1 1/2	+	+	+	+			
32	Warzyce	1/4	+	+	+	+		1	
33	Lubienko	1/2	+		+				
34	Siedliska	1		+	+	+			
35	Samokłęski	1/2	+	+	+	+			
36	Wietrzna	1/2	+	+	+	+			
37	Dębowiec	3	+	+	+	+	1		1
Razem			33	32	36	30	11	14	18

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
		1										m.			
										m.e.	cl.	m.			
										m.e.	m.e.	m.			
										m.e.	m.e.	m.			
										m.e.	cl.	m.			
										m.e.	m.				
										m.	cl.	m.			
										m.e.	m.				
3	2	2	1	1	1	1	1		1	r.s.	r.s.	m.	2	2	2
2	1		1	1		1	1	1	1	m.e.	m.e.	m.			
										r.s.	m.e.	m.			
										m.		m.			
										m.		m.			
												m.			
												m.			
										m.e.	m.	m.			
1										r.s.		m.	2		
7	4	2	3	3	2	3	2	2	3	24	23	28	4	5	2

V. Dekanat Jędrzejów

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Jędrzejów	3	+	+	+	+	1	2	2
2	Imielno ¹	8 ³ / ₄	+	+	+	+	4	4	4
3	Grudzina	11	+		+	+	2		2
4	Wrocieryz	5	+	+	+	+	1		1 ²
5	Lubcza	5 ¹ / ₂		+	+				
6	Nawarzyce	1	+	+	+	+	1	1	1
7	Wodzisław	1 ¹ / ₂	+	+	+	+			1
8	Piotrkowice	3	+	+	+		1		1
9	Mironice	5 ¹ / ₂	+	+	+	+	1	1	1
10	Trzciniac ³	1/2	+	+	+	+			—
11	Krzczęćce	5	+	+	+	+	1	2	2
12	Sędziszów	16	+	+	+	+	2	2	2
13	Siupia	3	+	+	+	+			
14	Góry	2	+	+	+	+			—
15	Knyszyńska Wola	1	+		—	+			
16	Dierzgów	4	+	+	+	+	1	1	
17	Chlewice	3/4	+	+	+	+			
18	Kossów	1	+	+	+	+			
19	Tarnawa	2	+	+	+	+			
20	Ślecin	1	+	+	+	+			
21	Nagłowice	2 ¹ / ₂	+	+	+	+			1
22	Rakoszyn	1	+	+	+	+		1	1
23	Brzegi	1/2	+		+	+			
24	Mokrsko	4	+	+	+	+	1	1	1
25	Ciarno	1/2							
Razem			23	21	23	22	16	15	20

¹ Taksa odnosi się do prepozytury. W tej samej wysokości była oszacowana mansjonaria.

² „Vicarius religiosus”.

³ W r. 1527 parafię tę zapisano dwukrotnie: Szenyecz (k. 113) i Tczyenecz (k. 114v).

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
2		1			1	2			2	r.s.	cl.	m.			1
												m.			
	1		1	1			1			m.	cl.	m.			
										m.e.	cl.	m.			
											cl.				
											cl.	m.			
											m.	m.			
			1			1				m.e.					
										m.e.	cl.	m.			
			1	1		1						m.			
										m.e.	cl.	m.			
			1	1		1				m.e.	cl.	m.			
												m.			
		1				1			1			m.			
												m.			
										m.	cl.				
											m.				
											cl.	m.			
												m.			
											cl.	m.			
												m.			
	2		1	1	1	1	1	1	1	m.e.	cl.	m.			
2	3	2	5	4	2	7	2	1	4	9	15	19	0	0	1

Żadna z ksiąg nie podaje liczby mansjonarzy. Przyjmuje, że było ich 4.

VI. Dekanat Kije

Lp.	Parafia	Taksa w grzywnach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Kocińska	1	+	+	+	+			
2	Jurków	1	+	+	+	+		1	1
3	Kije	10	+	+	+	+	1	1	
4	Szaniec ¹	1/2	+	+	+	+	3	3	3
5	Łukowa	1/2	+		+	+			—
6	Janina	3 1/2	+	+	+	+	1	1	1
7	Szczaworyż	3	+	+	+	+			1
8	Pierzchnica	1	+	+	+				
9	Lisów	7	+	+	+		1		1
10	Piotrkowice	3	+	+	+	+			1
11	Gnojno	6	+	+	+		2	2	
12	Bogucice	1/2	+	+	+	+			
13	Chmielnik	1 1/2 ²	+	+	+	+			1
14	Korytnica	1	+	+	+	+		1	1
15	Dobrowoda	1/2	+	+	+	+	1		1
16	Pińczów³	10	+	+	+	+			
17	Sędziejowice	5	+	+	+	+	1		1
18	Zagość	40 gr	+		+	+	2	2	2
19	Chotel Czerwony	1 1/2	+	+	+	+	1	1	1
20	Chomentów	2—2 1/2 ⁴	+	+	+	+			
21	Wiślica-koleg.	40 ⁵	+	+	+	+	5	4	8
22	Wiślica — św. Wawrzyniec	2	+	+	+	+			1
23	Krzyżanowice	30	+	+	+	+			
24	Busko	65—20 ⁶	+	+		+			
Razem			24	22	23	20	18	16	24

¹ W r. 1527 wymieniono tu 3 mansonarzy, w r. 1539 — prepozyta i 3 wikariuszy. Prawdo Dłatego też w użytym w l. 1513 i 1527 zwrocie: „Rector ecclesiae pro utraque parte cum scho beneficjum plebańskiego.

² W r. 1527 zapisano takse w wysokości 1/2 grzywny, co jest zapewne pomyłką, gdyż

³ W wykazie parafii w dekanacie Kije wymieniono w l. 1513, 1527 i 1539 Wierczów regularium in Pinczow et ibidem taxata”, co, jak wiadomo, nastąpiło jeszcze w pierwszej w średniowieczu. Warszawa 1965 s. 92, 144). Pińczów natomiast wymieniony został w księgach

⁴ 2 1/2 grzywny w r. 1539.

⁵ Taksa prepozytury.

⁶ W l. 1527 i 1539 stwierdzono obniżenie taksy z 65 grzywnien do 20.

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
		1										m.			
										m.e.	cl.	m.			
		3	1	1	1	1	1	1	1	m.e.	cl.	m.			
			2	1	1	2	1	1	1		cl.	m.			
												m.			
										m.	cl.	m.			
		1								m.e.		m.			
										m.e.	cl.				
										m.e.	cl.	m.			
										m.e.		m.			
										m.e.	cl.				
		1										M ^{grs}			
			1	1	1	1	1	1	1			m.			
										m.e.	cl.	m.			
										m.e.	cl.	m.			
		1								m.e.					
										m.e.		m.			
										m.e.	cl.	m.			
										m.	cl.	m.			
											cl.				
8	8	5	15	15	14	15	8	10	10		r.s.	r.s.			2
			1	1	1	1									
8	8	12	20	20	18	20	11	13	13	14	13	17	0	0	2

podobnie prepozytura istniała tu już w r. 1513, w którym było tu również 3 wikariuszy. lastria solvit..." trzeba widzieć przejaw dokonanej już likwidacji dawniejszego podziału

w r. 1539 wymieniono takse, tak jak w r. 1513, w wysokości 60 groszy. z takse 4 grzywien, zaznaczając w r. 1513, że parafia tutejsza została „unita prepositutae połwie XV w. (E. Wiśniewski: Rozwój sieci parafialnej w prepozyturze wiślickiej kontyrbucji wśród klasztorów.

VII. Dekanat Książnice

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Książnice	7 $\frac{1}{2}$	+	+	+	+		1	1
2	Biechów	5	+	+	+	+		1	1
3	Tuczępy	6	+	+	+	+	1		1
4	Koniemłoty	20	+	+	+	+			1
5	Zborówek	13	+	+	+	+		1	1
6	Oleśnica	5	+	+	+	+		3	3
7	Kotuszów	4	+	+	+	+			1
8	Połaniec	3 $\frac{1}{2}$ ¹	+	+	+	+	2	2	2
9	Beszowa	13 ²	+	+	+	+			
10	Stąpnica	18	+	+	+	+	4	6	
11	Staszów	1	+	+		+		1	1
12	Kargów	5	+	+	+	+		1	1
13	Pacanów	17 $\frac{1}{2}$	+	+	+	+	3	3	3
14	Szydłów	3-2	+	+	+	+	1	2	2
15	Kurozwęki	2	+		+	+			
16	Borowa	$\frac{1}{4}$	+	+	+				
17	Czermin	32 gr	+	+	+	+	1	1	1
18	Drugnia ³	$\frac{1}{2}$	+	+	+	+			
19	Strzelce	$\frac{3}{4}$	+	+	+	+	1	1	1
Razem			19	18	18	18	13	23	20

¹ W l. 1513 i 1527 stwierdzono obniżenie taksy z 11 grzywien do 3 1/2.

² W r. 1527 Beszową wymieniono dwukrotnie: wśród klasztorów diecezji oraz w rządzie w pozostałych przekrojach parafię tę wymieniono tylko wśród klasztorów.

³ W księgach kontrybucji parafię tę zapisano błędnie jako Droginię, wymienioną już

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
1			1	1	1	1	1	1	1		cl.	m.			
			1	1	1		1	1			cl.	m.			
										m.	cl.	m.			
										m.e.		m.			
											cl.	m.			2
											m.e.	m.e.	m.		
											cl.	m.			
1										r.s.	cl.	m.	1	1	1
												m.			
										r.s.	r.s.		1		
										m.		m.			
		1	1	1	1	1	1	1	1		cl.	m.		1	1
1			5	3	3	5	2	3	4	mgrs	r.s.	r.s.	1		
		1		1	1	1		1	1	m.e.		m.			1
										m.e.	cl.	m.			
		1								m.e.	cl.	m.			1
3	0	3	8	7	7	8	6	7	7	10	12	15	3	2	6

parafii w dekanacie Książnicy, podając w ostatnim wypadku takse w wysokości 17 grzywien, w dekanacie Dobczyce.

VIII. Dekanat Lelów

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Lelów	20	+	+	+	+	3	3	3
2	Kromołów	8-4 ³	+	+	+	+	1	1	1
3	Włodowice	1/2	+	+	+	+	1		
4	Żarki z filią⁴ w Leśnie	1	+		+	+	4	7	6
5	Przybynów	2	+	+	+	+			1
6	Miedźno	1/4	+		-				
7	Częstochowa	1	+		+	+			
8	Biała	1/4			-	-			
9	Przyrów	1/4	+	+	+	+		1	1
10	Przystajń	1/4			-	-			
11	Wilkowiecko	1/2	+	+	-	+		1	
12	Zrębice	1	+	+	+	+			
13	Żuraw	1	+	+	+	+			1
14	Mrzyglód	1/2	+	+	+	+		1	
15	Niegowa	1/2	+	+	+	+	1		1
16	Podlesie	5	+	+	+				
17	Dłużec	2	+	+	+				
18	Potok Złoty	2	+	+	+				

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
2	3	1	4	5	5	4	3	3	2	mgr i mgr s. ¹	r.s.	mgrs. i m. ²	1	2	2
		1								m.e.		m.			
										m.e.	m.	m.			
										m.		m.			
											cl.	m.			
												mgrs.			
		1								m.e.	m.	m.			
												m.			
											cl.	m.			
										m.e.	cl.	m.			
			1	1	1	1		1		m.		m.			
1															
										m.					

Dekanat Lelów c.d.

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
19	Drochlin	$\frac{1}{4}$	+	+	+	+			
20	Nakło	7	+	+	+	+	1	1	1
21	Przyłęk	$1\frac{1}{2}$			+	+			
22	Szczekociny	1	+		+		1		
23	Obiechów	$9-4\frac{1}{2}$ ⁵	+	+	+	+	1		
24	Goleniowy	$1\frac{1}{4}$	+	+	+	+	1	1	
25	Irządze	6	+	+	+		1	1	
26	Rokitno	1	+	+	+	+			
27	Kidów	1	+	+	+	+			
28	Ogrodzieniec	1	+	+	+	+			
29	Kroczyce	1	+	+	+	+			—
30	Moskorzew	1	+	+	+	+		2	1
31	Kłobucko	8	+	+	+	+			
32	Mstów ⁶	20	+	+	+	+			
Razem			29	25	28	24	15	19	16

¹ Magister soale wymieniony w Lelowie, magister — w Lelowie Starym.² Magister soale wymieniony w Lelowie, minister — w Lelowie Starym.³ W l. 1527 i 1539 stwierdzono, że taksa została obniżona z 8 grzywien do 4.⁴ W l. 1513 i 1527 w Żarkach i Leśnie wymienione odrębne taksy, po 1/2 grzywny. Przyjmując, że było ich czterech.⁵ W l. 1527 i 1539 stwierdzono obniżenie taksy do 4 1/2 grzywny. W r. 1527 takse pierwotną⁶ Taksa z l. 1527 i 1539; w r. 1513 jest trudno czytelna. W r. 1539 obok bakałarza wymie

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
										m.e.	m.	m.			
												m.			
										m.e.					
			1	1	1	1		1	1	m.e.	cl.	m.			
										m.e.	cl.				
										m.	m.				
	1														
														m.	
														m.	
														m.	
		1	2	2	2	2	2	2	1		cl.	m.			
										m.e.	cl.				
1												bac.	2		2
4	4	4	8	9	9	8	5	7	4	15	12	20	3	2	5

W l. 1513, 1527 i 1539 stwierdzono tu istnienie mansjonarii, nie podając liczby mansjonarzy.

określono na 9 grzywien, w r. 1539 — na 9 1/4 grzywiny.
mono ministra, którego zaliczam do służby kościelnej.

IX. Dekanat Lipnica

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Rajbrot	1	+	+	+	+			
2	Wojakowa	1	+	+	+	+			1
3	Tymowa	3 $\frac{1}{2}$	+	+	+	+			
4	Bieżanów	$\frac{1}{2}$	+	+	+	+		1	1
5	Gosprzydowa	2	+	+	+	+			
6	Gnojnik	3 $\frac{1}{2}$	+	+	+	+	1		
7	Uszew	3 $\frac{3}{4}$	+	+	+	+		1	1
8	Złota	$\frac{1}{2}$	+	+	+	+			
9	Żegocina	$\frac{1}{2}$	+	+	+	+			
10	Czchów	10	+	+	+	+	1	2	
11	Brzeźnica	7	+	+	+	+	1		1
12	Wiśnicz	6	+	+	+	+	1	1	1
13	Królówka	3	+	+	+	+			
14	Olchawa	$\frac{1}{2}$	+	+	+	+			
15	Pogwizdów	$\frac{1}{2}$	+	+	+	+			
16	Sobolów	2 $\frac{1}{4}$	+	+	+	+			
17	Lipnica	3	+	+	+	+	2	1	1
18	Chronów	1	+	+	+	+			—
19	Chełm	3 grz. 30 gr	+	+	+	+	1	2	2
20	Łączycza	10	+	+	+		1	1	
21	Bochnia	30	+	+	+	+	3		2
22	Krzyżanowice	5	+	+	+	+			1
23	Rzezawa	2	+	+	+	+	1	1	1
24	Iwkowa	1	+	+	+	+			
25	Biesiadki	4	+	+	+	+		1	1
26	Melsztyn	1	+	+	+	+			1
27	Poręba	$\frac{1}{2}$	+	+	+	+	1	1	1
28	Trzciana	13	+	+	+				
Razem			28	28	28	25	13	12	15

Inni duchowni stypendiści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
										m.					
										m.e.	cl.	m.			
											cl.	m.			
											cl.	m.			
										m.		m.			
												m.			
												m.			
												m.			
										m.e.		m.			
3	4	1	1		2	2			2		cl.		1	1	
											cl.	m.			
										m.e.		m.			
										m.	cl.	m.			
												m.			
										m.e.	cl.				
2	1	2	1	1	1	2	1	1	2	r.s.	r.s.	mgr		1	1
												—			
										m.	cl.	m.			
										m.	cl.				
5	15	6	6	5	7	6	5	5	5	r.s.		can. s.	5	3	5
										m.e.	m.e.	m.			
											cl.	m.			
										m.e.	cl.	m.			
											cl.	m.			
			1	1	1	1	1	1							
										m.	cl.	m.			
10	20	9	9	7	11	11	7	7	9	14	15	20	6	5	6

X. Dekanat Nowa Góra

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Płaza	1/2	+	+	+	+			
2	Rudawa	20		+	+	+	2		
3	Kościelec	6	+	+	+	+			
4	Chrzanów	7	+	+	+		1	2	2
5	Regulice	1/2	+	+	+	+			
6	Zalas	1 1/2	+	+	+	+			
7	Trzebinia	1 grz. i 42 gr	+	+	+			1	1
8	Płoki	6	+	+	+	+			
9	Gorenice	1	+	+	+	+			
10	Przeginia	5	+	+	+				
11	Paczółtowie	1/4	+		+	+			
12	Czernichów	6	+	+	+	+			—
13	Krzeszowice	3	+	+	+	+	1		
14	Chechło	10	+		+		1		
15	Jaworzno	1	+	+	+	+			
16	Poręba Żegoty	3	+		+	+			—
17	Tenczynek	40 gr	+	+	+	+			1
18	Olkusz	20—3 ²	+	+	+	+	2	2	2
19	Sławków	10	+	+	+	+	1	1	1
20	Liszki	2	+	+	+				
21	Morawica	25	+	+	+		2	2	1
22	Babice	3/4	+	+	+	+			
23	Raclawice	1/4	+	+	+	+			1
Razem			22	20	23	17	10	8	9

¹ Miejsce zapisu pod wikariuszem oraz fakt, że istnieje pleban, wskazują iż chodzi tu

² 20 grzywien w r. 1513.

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna			
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	
1										m.						
		1	1	1	1	1	1	1	1	m.		m.				
		1								r.s.		r.s.	2		2	
											cl.	m.				
												m.				
												m.				
										m.	cl.					
												m.				
												m.				
										m.e.	m.	m.				
										m.e.						
												m.				
										m.e.		m.				
1		1	1	1	1	1	1	1				r. ¹				
4	5	5	12	10	10	12	8	3	8	r.s.		bac.	3		2	
1	1		1	1	1	1	1		1	r.s.	cl.	m.	2	1	1	
										m.e.						
										m.	cl.	m.				
												m.				
						1						m.				
7	6	8	15	13	13	16	11	5	10	11	5	16	7	1	5	

o rektora szkoły, nie kościoła.

XI. Dekanat Nowy Sącz

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Zbyszyce	10	+	+	+				
2	Wielogłowy	9	+	+	+	+	1	1	
3	Siedlce	2 1/2	+	+	+	+			
4	Mystków	3	+	+	+	+			
5	Kamionka	1/4	+	+	+	+			
6	Nawojowa	2	+	+	+	+			
7	Biegonice	2 1/2	+	+	+	+			
8	Stary Sącz	5	+	+	+		1	1	
9	Barcice	2	+	+	+	+			
10	Jazowsko	2	+		+	+			
11	Łącko	7	+	+	+	+			
12	Łukowica	3	+	+	+	+			
13	Czarny Potok	2—1 ¹		+	+	+			
14	Podegrodzie	40	+	+		+	1		
15	Kanina	30 gr	+	+	+	+			
16	Przyszowa	1 1/4	+	+	+	+			
17	Pisarzowa	2	+	+	+	+			
18	Męcina	2 1/2	+	+	+	+			
19	Jakubkowice	3		+	+	+		1	
20	Tropie	9	+	+	+		1	1	
21	Żeleźnikowa	4		+	+	+			
22	Ujanowice	1	+	+	+	+		1	
23	Nowy Sącz	4—3 ²	+	+	+	+	4	2	
24	Chomranice	2 1/2	+	+	+	+			
25	Tęgoborze	3 1/2	+	+	+	+	1		
26	Piwniczna	1 1/2	+	+	+				
Razem			23	25	25	21	9	6	11

¹ 2 grzywny w l. 1513 i 1539, 1 grzywna w r. 1527.

² 4 grzywny w r. 1513, 3 grzywny w l. 1513 i 1527. Taksa odnosi się do prepozytury.

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
										m.e.	cl.	m.			
												m.			
												m.			
												m.			
												m.			
										m.	cl.			1	
												m.			
												m.			
												m.			
1										m.					
										me.		m.			
												m.			
											cl.	m.			
										m.	cl.				
											cl.				
										m.e.		m.			
7	7	6	12	9	14	12	8	8	9	r.s.	r.s.		4	1	4
										m.e.	m.	m.			
										m.e.		m.			
8	7	6	12	9	14	12	8	8	9	9	7	14	4	2	4

XII. Dekanat Nowy Targ

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Nowy Targ	$\frac{1}{4}$	+	+	+	+		1	1
2	Ostrowsko	$\frac{1}{4}$	+		+	+			
3	Harkłowa	$\frac{1}{4}$	+	+	+	+			
4	Maniowy	$\frac{1}{4}$	+		+	+			
5	Sromowce Wyżne i Niżne	18 gr	+	+	+	+			
6	Krościenko	$\frac{1}{4}$	+	+	+				
7	Tylmanowa	$\frac{1}{4}$	+	+	+	+			
8	Szczawnica	$\frac{1}{4}$		+	+		1		
9	Waksmund	$\frac{1}{2}$	+		+	+			
10	Łopuszna	$\frac{1}{2}$	+	+	+	+			
11	Kluszkowice	32 gr	+			+			
12	Szaflary	32 gr	+			+			
13	Grywałd	$\frac{1}{4}$	+	+		+			
14	Ludźmierz	$\frac{1}{2}$	+	+		+			
15	Stare Cło	1				-			
16	Klikuszowa	$\frac{1}{2}$							
17	Dębno	2				-			
18	Kamienica	1	+	+	+	+			
Razem			14	10	11	13	1	1	1

Inni duchowni stypendiści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
						1			1	m.e.	m.	m.		2	
												m.			
												m.			
										m.e.		m.			
										m.e.	m.e.				
												m.			
0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	3	2	8	0	2	0

XIII. Dekanat Opatowiec

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Korczyn Stary ¹	13	+	+	+		1	1	1
2	Opatowiec	15	+		+	+	2	2	2
3	Otfinów	6	+	+	+		1		
4	Wietrzychowice	10	+	+	+	+	2		1
5	Bolesław	10	+	+	+	+			1
6	Szczucin	3 1/2			+	+			
7	Gręboszów	2	+	+	+	+			
8	Ostrowce	5	+	+	+	+		1	1
9	Rogów	1/2	+	+	+	+			1
10	Odporyszów	1	+		+	+			
11	Żabno ⁴	1	+		+	+		1	
12	Piasek Wielki	1 1/4	+		+	+			
13	Stróżyska	10		+	+				
14	Korczyn Nowy ¹	3 1/2	+	+	+	+	6	4	4
15	Bejsce	20	+	+	+	+	2	2	2
16	Solec ⁶	7	+	+	+	+	1	1	2
17	Świniary	40 gr	+	+	+	+			
18	Oleśno	40 gr	+		+	+			—
Razem			16	12	18	15	15	12	15

¹ W l. 1513 i 1539 wymieniono 4 mansjonarzy tutaj, zamiast w Korczynie Nowym, gdzie² W r. 1513 wymieniono 2 ministrów. Jednego zaliczyłem do nauczycieli, drugiego do³ Wymieniony został tylko prebendarz.⁴ Parafia wyliczana w dekanacie Jasło. W r. 1527 nie zaznaczono, czy wikartusz uścił „Prebendaris alias lector”; zaliczyłem go do lektorów, z uwagi na wysokość złożonej⁶ W r. 1539 parafię zapisano w dekanacie Książnice.

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
			1	1		1				m.e.	m.e.	m.	2		
1		1	1	1	1	1	1	1	1		m.e.	m.	1		1
1	1		1	1	1		1	1		m.e.	cl.				
										m.		m.	1 ²		
												m.			
												m.			
										m.e.	cl.	m.			
				1 ³				1				m.			
												m.			
1			1				1			r.s.	m.e.	m.	1	1	1
		1 ⁵		1		1				m.	cl.	m.			1
			1	1		1			1		cl.	m.			
												m.			
3	1	2	5	6	2	4	3	3	2	6	7	13	5	1	3

istniała mansjonaria. W tabeli liczę ich w Korczynie Nowym, służby kościelnej.

kontrybucję.
opłaty — 3 gr.

XIV. Dekanat Oświęcim

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Oświęcim	40 ¹	+	+	+	+	4	4 ²	4 ²
2	Grojec	1 ¹ / ₄	+	+	+	+			
3	Osiek	5 ⁴	+	+	+	+			
4	Witkowice ⁴	3 ¹ / ₂				-			
5	Kęty	9	+	+	+	+		1	1
6	Biertułtowyce	6 ³ / ₄	+	+	+	+			
7	Bestwina	3 ¹ / ₂	+		+	+			
8	Pisarzowice	2 ¹ / ₄	+	+	+	+			
9	Jawiszowice	³ / ₄	+	+	+	+			-
10	Żywiec	3	+	+	+			1	
11	Radziechowy	?		-	+	-			
12	Kozy	1	+	+	+				
13	Wilamowice ⁵	44 gr	+	+	+	+			
14	Lipnik	4	+	+	+	+			
15	Dankowice	1		+	+	+			
16	Rychwałd	1	+	+	+				
17	Poręba Sypna	¹ / ₂	+		+	+			
18	Nidek	1 ¹ / ₂ ⁹			+				
19	Lipowa ¹⁰	1 ¹ / ₂		-	-	-			
20	Stara Wieś ¹¹	2 ¹ / ₂	+	+	+	+			
21	Łodygowice ¹²	1		+	+	-			
22	Gilowice	1			-	-			
Razem			15	15	19	13	4	6	5

¹ W l. 1513 i 1527 stwierdzono obniżenie taksy z 60 grzywien do 40.

² W r. 1513 wymieniono 4 wikariuszy, w l. 1527 i 1539 stwierdzono istnienie mansjonarzy, czono istnienie tu mansjonarii. Liczby dla l. 1527 i 1539 przyjmują jak w r. 1513. Taką samą

³ W r. 1513 stwierdzono obniżenie taksy z 8 1/2 grzywien do 5, w r. 1527 — z 9 1/2 grzywien

⁴ W r. 1513 dopisano obok: „non est”.

⁵ Wliczam tu kościół filialny w Bryłowicach.

⁶ Kapłan przy kościele filialnym w Bryłowicach.

⁷ Wymieniono 2 ministrów. Jednego zaliczyłem do nauczycieli, drugiego do służby

⁸ Jak w przyp. 4.

⁹ Taksa z l. 1513 i 1527.

¹⁰ W r. 1513 zaznaczono: „non est plebanus”.

¹¹ W źródłach do połowy XVI w. zwana Antiqua Wilamowice. W księdze kontrybucji

¹² Jak w przyp. 10.

Inni duchowni stypendiści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1239	1513	1527	1539
2	1	1	9	9	5	7	3	5	6		r.s.			2	
											m.e.	m.			
											m.e.	m.			
			2 ⁵	2 ⁵	1	1	1	1 ⁶	1	r.s.		m.	1		
												m.			
										m.e.		m.			
										m.e.		m.			
			1	1			1			m.			1 ⁷		
												m.			
											m.	m.			
1												m.			
		1													
												m.			
3	1	2	12	12	6	8	5	6	7	4	4	10	2	2	0

nie podając ich liczby. Owi 4 wikariusze to niewątpliwie mansjonarze, gdyż w r. 1513 poświad-
liczbę mamy poświadczoną dla r. 1529 (*Liber retaxationum* k. 68v).
do 5.

kościelnej).

z r. 1561 zapisano: „Vilamowicze antiqua alias stara wiesz” (k. 105v).

XV. Dekant Pilzno

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Dębica	5	+		+	+	1	1	2
2	Zdziarzec	$\frac{1}{2}$				+			
3	Lubzina	1 grz. 32 gr	+		+	+	1		1
4	Dąbrowa	$2\frac{1}{2}$	+	+	+	+			1
5	Łączki	1 grz. 32 gr				+			
6	Sędziszów	12	+	+	+	+	2	2	2
7	Dobrzechów	3-4 ³	+	+	+	+	1	1	
8	Strzyżów	5	+	+	+	+	2	2	2
9	Konieczkowa — filia	$\frac{1}{4}$	+	+	+	+			
10	Czudec	5	+	+	+		1	2	
11	Książnice	2		+	+	+	1		1
12	Straszecin	3	+	+	+	+	1	1	1
13	Przeclaw ⁴	$8+3\frac{1}{2}$ $-2\frac{1}{2}$ -4	++	+	+	++	1	1	1
14	Gawłuszowice	$2\frac{1}{2}$		+	+	+			1
15	Chorzeliów	3	+	+		+	1	1	2
16	Mielec	$\frac{1}{2}$	+	+	+	+	3	6	8 ⁵
17	Rzochów	1	+	+	+	+	2	1	2
18	Dobrków	1	+	+	+	+			
19	Połomia	40 gr	+	+	+	+		1	
20	Niewodna	$\frac{1}{2}$	+	+	+	+			
21	Łączki k. Strzyżowa	$1\frac{1}{2}$	+			+	1		1
22	Koziów	$\frac{3}{2}$	+	+	+	+			
23	Zassów	$\frac{1}{2}$	+	+	+	+	2	1	1
24	Pstrągowa	$\frac{3}{2}$	+	+	+	+			
25	Lutcza	$\frac{1}{4}$	+	+	+	+		1	1

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
1	1	1								m.	m.e.				
										m.e.		m.			
			1	1 ¹			1					m.			
1	1									m.	r.s.	mgrs.		2	1
										m.e.					
3	2	2	2	1	2	2	1	1	1	r.s.	m.	r.s.	2	1	2
											m.	m.			
										m.e.	cl.			1 ¹	
1										m.e.		m.			
			1	1	1	1		1	1	m.	r.s.	m.			
2		1	4	3	4	1		3	1	r.s.	cl.	m.	1		
												m.			
										m.e.	cl.	m.			1
										r.s.	m.	m.	3		2
										m.e.	cl.	m.			
1			2	1	1	1	1		1	m.	m.e.	m.			
											cl.	m.			
											m.	m.			
			1	1	1	1	1	1	1	m.e.	m.	m.			
												m.			
	1		2		2	2			2	m.e.	cl.	m.			
											cl.	m.			
										m.e.	cl.	m.			

Dekanat Pilzno c.d.

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
26	Skrzeszów	15				—			
27	Zgłobień	1	+	+	+	+	3	1	3
28	Bodzanów	15				—			
29	Trzciana	1/2	+	+	+	+			
30	Nockowa	1	+	+	+		1	1	
31	Ropezyce	1	+	+	+	+	2	2	1
32	Pilzno	1	+	+	+	+	1	2	
33	Łęki	1	+	+	+	+		1	1
34	Brzeźnica	1/4	+	+	+	+			
35	Góra Ropczycka	1/4	+	+	+ ⁷	+		1	1
36	Gumniska	1/2	+	+	+	+	—		1
37	Wielopole	1/2	+		+	+	5 ⁸		
38	Brzeziny	3/2	+	+	++	+			
39	Zwiernik	1/2	+	+	+	+			
40	Lubcza	1/2	+	+	+	+	1		1
41	Mrowla	1/4	+	+	+	+			
42	Witkowice	1/2	+	+	+	+			1
43	Ocieka	1/2				—			
44	Cmolas	1/2	+	+		+			
45	Raniżów	3/4	+	+		+			
Razem			39	36	38	40	33	29	36

¹ W księdze z r. 1527, na końcu k. 147v, zapisano: „Altare ad mediam marcām”, zaś na powtórzenie zapisu z poprzedniej karty.

² 4 grzywny w r. 1539.

³ Minister ecclesiae.

⁴ Beneficjum plebańskie składa się z 2 części. Pierwsza oszacowana jest we wszystkich jach na 3 1/2, 2 1/2 i 4 grz. W r. 1513, obok części drugiej, wymieniono jej posiadacza a nadto w r. 1529. W r. 1527 pod częścią drugą zaznaczono 3 osoby, które opłaciły kontrybucję

⁵ W tym 6 mansjonarzy.

⁶ Minister.

⁷ W r. 1529 występuje jako Góra Regalis.

⁸ W tym 4 mansjonarzy.

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
										m.e.	m.e.	m.			1 ⁶
										m.e.		m.			
										m.	m.				
	1	2	1	1	1	2		1	2	r.s.	cl.	m.	1	2	2
4	2		5	5	5	4	4	4	4	r.s.	r.s.			1	
											cl.	m.			
										m.e.					
										mgr s.	cl.	m.			
										m.		m.			
	4	3								r.s.	r.s.	m.	1	2	
										m.e.	m.	m.			
										m.	m.				
										m.	m.				
										m.e.					
13	12	9	19	14	17	14	8	11	13	29	26	29	8	9	9

początku następnego k.: „Altare ad mediam marcam taxatum”. Prawdopodobnie ma tu miejsce

3 przekrojach na 8 grz., natomiast taksa części drugiej określona jest w kolejnych przekrojach wiadomość, że z części tej zostały ufundowane 3 prebendy, wymienione wyraźnie w wysokości 2 1/2 florena. Prawdopodobnie są to trzy prebendarze.

XVI. Dekanat Pleszów

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1313	1527	1539
1	Pleszów	5 ½	+	+	+	+	1	1	1
2	Poborowice	2	+	+	+	+		1	1
3	Pobiednik	14	+	+	+		1	1	
4	Górka ¹	5	+		+			1	1
5	Dalowice	½	+	+					
6	Igołomia	20—10 ²	+	+	+	+	1	1	1
7	Wawrzeńczyce	25		+	+	+	3	2	3
8	Brzesko Nowe	10—5 ³	+	+	+	+		1	1
9	Wolica	40 gr — — 20 gr ⁴				—			
10	Brzesko Stare	20				+			
11	Kościelec	12 ⁵	+	+	+		1	2	2
Razem			8	8	8	6	7	10	10

¹ Księgi kontrybucji wymieniają Górkę w dekanatach Witów i Pleszów, w pierwszym terenie dwóch parafii o jednakowej nazwie, sądzimy, że w obu wypadkach chodzi o tę samą

² 20 grzywien w r. 1513.

³ 10 grzywien w r. 1513.

⁴ 40 gr w r. 1513.

⁵ W l. 1513 i 1527 zaznaczono, że taksa została obniżona z 22 do 12 grzywien.

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
										r.s.	m.e.	m.			
										m.e.	m.e.	m.			
										m.e.	cl.				
												m.			
			1				1								
			1	1	1	1		1	1	m.e.	m.e.	m.			1
										r.s.	cl.	m.	1		1
											cl.	m.			
			4	4	2	2	3	3	1						
1	1		1	1	1	1	1	1	1		cl.	m.			
1	1	0	7	6	4	5	4	5	3	5	7	7	1	0	2

podając takse 2, w drugim 5 grzywien. Ponieważ nie skądinąd nie wiadomo o istnieniu na tym parafie, położoną na pograniczu obu dekanatów.

XVII. Dekanat Skała

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Prandocin	12—8 ¹	+	+	+	+	2		2
2	Sieciechowice	13 ^{1/2}	+	+	+	+	1	2	2
3	Uniejów	14	+	+	+	+			
4	Gołcza	4	+	+	+	+			1
5	Szreniawa	12	+	+	+	+		1	1
6	Wysocice	11 ^{1/2}	+	+	+	+	1	1	
7	Imbramowice	7	+	+	+	+		1	1
8	Słomniki	1/2	+	+	+	+		1	1
9	Minoga	23	+	+	+	+	1		1
10	Niedźwiedź ²	5 ^{1/2}	+	+	+	+	4	4	4
11	Goszcza	1	+	+	+	+	1		1
12	Zadroże	3 ^{1/4}		+	+	+			
13	Bolechowice	13	+	+	+	+	1	1	1
14	Raciborowice	4 ⁴	+	+	+	+	1	1	1
15	Czaple	2	+	+	+	+			
16	Ulina	2	+		+	+			
17	Jerzmanowice	2	+	+	+	+			1
18	Giebułtów	9 ^{1/2}	+	+	+	+	1	1	1
19	Więclawice	13	+	+	+	+	2		2
20	Sąspów	2	+		+	+			
21	Sułoszowa	2	+	+	+	+			1
22	Tczyca	7	+	+	+	+			1
23	Zielonki	8	+	+	+		1	1	2
24	Skała	3	+	+	+	+	1		1
25	Iwanowice	2	+		+		1		
26	Modlnica	6	+	+	+			1	1
27	Jangrot	1 ^{1/2}	+	+	+	+	1	1	1
28	Biały Kościół	3	+	+	+	+			
29	Smarzowice	1	+		+			1	
30	Korzkiew	1/2	+	+	+	+			1 ⁶
31	Chodów	1	+	+	+				
Razem			30	27	31	26	19	17	28

¹ W r. 1527 stwierdzono obniżenie taksy z 12 grzywien do 8, jednak w r. 1539 podano ją

² W r. 1513 stwierdzono, że istnieją tu „vicarii alias mansionarii”; w r. 1527 wymieniono w r. 1529.

³ Zaznaczono, że „minister pauper nihil datur”.

⁴ W l. 1513 i 1527 stwierdzono, że taksa została obniżona z 9 grzywien do 4.

⁵ Nie zaznaczono, czy minister opłacił kontrybucję.

⁶ Zapisano: „Vicarius et commendarius sol [vit] grossos 3”. Wysokość opłaty zdaje się

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1529	1513	1527	1539
										m.e.		m.e.			
2			1	1	1	1	1	1		m.e.	cl.	m.			
										m.		m.	1		
												m.			
												m.			
										m.e.	cl.				
										m.e.	cl.	m.			
	1	1	1	1	1	1	1	1	1		m.	m.		1	1
											r.s.	m.			
			1	1	1	1		1	1		r.s.	m.			1
										m.	m. ³				
										m.e.	cl.	m.			
										m.e.	cl.	m.			
												m.			
										m.e.		m.			
										m.e.	cl.	m.			
										m.e.		m.			
1		1	2	2	2	2	1	1	2		cl.	m.			m. ⁵
										m.e.	cl.	m.		1	
1			1	1	1	1				r.s.		m.			
	2									m.e.					
		1													
4	3	3	6	6	6	6	3	4	4	16	12	21	1	2	2

ponownie w wysokości 12 grzywien.

wikariuszy; w r. 1539 — mansjonarzy. Przyjmuję istnienie tu 4 mansjonarzy, uchwytnych

wskazywać, że chodzi tu o jedną osobę.

XVIII. Dekanat Skawina

Lp.	Parafia	Taksa w grzywnach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Pobiodr	1	+	+	+	+	1	1	
2	Maków			-	+				
3	Przytkowice	1	+	+	+	+			
4	Zebrzydowice	2 ¹ / ₂	+	+	+	+			
5	Jawornik	1	+		+	+			
6	Lanckorona	1 ¹ / ₂	+	+	+				
7	Izdebnik	1	+	+	+	+			
8	Sułkowice	3 - 1 ²	+	+	+	+			
9	Harbultowice	1	+	+	+				
10	Radziszów	3	+	+	+	+			
11	Krzęcin	1 ¹ / ₂	+	+	+				
12	Wola Radziszowska	2 grz. i 14 gr - - 2 grz. ³	+		+	+	1	1	1
13	Krzywaczka	1 ¹ / ₂	+	+	+	+			
14	Skawina	7	+	+	+	+	1	1	
15	Mogilany	1	+	+	+	+			
16	Gaj	1	+		+	+			
17	Głogoczów	1/2	+	+	+	+			
18	Palczyńska	1	+		-				
19	Lincze	2	-	-	-	+			
Razem			17	13	17	14	3	3	2

¹ Prebenda wymieniona pod nazwą parafii Maków, która najprawdopodobniej została Pobiodr.

² 1 grzywna w r. 1539.

³ 2 grzywny w r. 1539.

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
	1		1 ¹	1						m.e.	cl.				
										m.e.	cl.				
1										m.e.	cl.	m.			
										m.e.	cl.	m.			
											cl.	m.			
										m.e.		m.			
													m.		
										m.	m.				
										m.e.		m.			
											cl.	m.			
		1	2	2	1	2	1	1	1	r.s.	m.e.		1		
										m.e.		m.			
												m.			
1	1	1	3	3	1	2	1	1	1	9	8	9	1	0	0

później dopisana. Dlatego prebendę tę trzeba odnieść do poprzednio wymienionej parafii

XIX. Dekanat Sokolina¹

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Dzierążnia	40	+	+	+	+	2	2	
2	Stradów	3	+	+	+		1		
3	Pelczyska	26	+	+	+	+	2	2	2
4	Sokolina	10	+	+	+	+		1 ²	1
5	Młodzawy	1 ³ / ₄	+	+	+	+			1
6	Chroberz	10+9 ³	+		+	+	3	2	3
7	Probołowice	5 ¹ / ₂	+	+	+	+	1	1	1
8	Kazimierza Mała	15	+	+	+		2	1	2
9	Wolica	1 ¹ / ₂	+	+	+				
10	Sańcygniów	1	+	+	+	+		1	
11	Działoszyce	5	+	+	+		2	2	2
12	Czarnocin	4	+	+	+	+		1	1
13	Michałów	¹ / ₂	+	+	+	+	1	1	1
14	Skalbmierz	?	+	+	+	+	5	2	
Razem			14	13	14	10	19	16	14

¹ Do dekanatu tego wliczam parafię związaną z kolegiatą w Skalbmierzu. Kolegiata zaliczona, podobnie jak w XIV-wiecznych wykazach świętopietrza i dziesięciny papieskiej, tacja radziw. z r. 1598, Archiwum Kap. Krak. nr 10 k. 63v).

² Zapis: „Vicarii grossos 3 solv.". Wysokość opłaty wskazuje na 1 wikariusza.

³ Beneficjum plebańskie było podzielone na dwie części, z których pierwszą oszacowano

⁴ Nie wliczam tu 7 wikarii wieczystych.

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
										r.s.	cl.				
											cl.				
			2	2	2	2	2	2	2	r.s.	cl.	m.	1		1
										m.e.	cl.	m.			
										m.e.	cl.	m.			
										r.s.		m.			1
										m.e.	cl.	m.			
										m.	m.	m.			
										m.					
										m.e.	cl.	m.			
										m.e.	cl.		1		
										m.e.	cl.	m.			
			1	1	1	1	1	1	1	m.e.	cl.	m.			
3	7		10	10	8 ⁴	10	3	3		can.s. r.s.	can.s. bac.s.		2	1	
3	7	0	13	13	11	13	6	6	3	14	13	9	4	1	2

w Skalbmierzu wymieniona jest w l. 1513 i 1527 wśród kościołów kolegiackich i nie jest do żadnego dekanatu. Od r. 1598 natomiast zaliczana jest do dekanatu Sokolina. (Por. Wizy-

na 10 grzywien, drugą na 9. W r. 1539 wymieniono tylko część pierwszą.

XX. Dekanat Tarnów

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Tarnów	3 1/2 ¹	+	+	+	+		6	6 ²
2	Góra Zbylitowska	6	+	+	+	+	1	1	1
3	Jurków k. Tarnowa	3 1/2			+	+			1
4	Lisia Góra	1/2	+	+	+	+	1	1	1
5	Skrzyszów	1/2	+	+	+	+			—
6	Szynwałd	1/2	+	+	+	+	1		
7	Łękawica	1	+	+	+	+		1	1
8	Zalasowa	1/2	+	+	+	+			1
9	Piotrkowice	1/2	+	+	+	+			1
10	Ryglice	2	+	+	+	+			1
11	Tuchów	5 1/2			+	+	1	2	
12	Poręba Spytkowska	5	+	+	+				
13	Poręba Radlna	1/2	+	+	+	+			1
Razem			11	12	13	12	4	11	14

¹ Taksa odnosi się do prepozytury.² Zapisano tylko „vicarii”. Przyjmuję, że było ich tyłu, co w r. 1527.

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
3	2	5	10	10	9	10	9	7	8	r.s.	can. s.	bac.	2	1	2
											cl.	m.			
												m.			
										m.e.	cl.	m.			
										m.	cl.	m.			
										m.e.	cl.	m.			
											cl.	m.			
												m.			
			1	1	1	1	1	1	1	m.e.	cl.	m.			
											m.	m.			
2										m.	cl.		1	1	
												m.			
5	2	5	11	11	10	11	10	8	8	6	9	11	3	2	2

XXI. Dekanat Wieliczka

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Wieliczka	20	+	+	+	+	2	2	4
2	Niegowić	15	+	+	+		2	2	2
3	Biskupice	11	+	+	+	+			
4	Łazany	3		+	+	+			non est
5	Bodzanów	12	+	+	+	+			1
6	Niepołomice	10	+	+	+	+	1	1	1
7	Brzezie	8	+	+	+	+	1	2	2
8	Koszowice	5	+	+	+	+			
9	Siepraw	2	+	+	+	+			
10	Gdów	10	+	+	+	+	1	1	1
11	Podstolice	1/2	+	+	+	+			
Razem			10	11	11	10	7	8	12

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
1	4	5	16	14	9	17	9	7	8	r.s.	cl.		1	3	3
											cl.				
										m.e.	cl.	m.			
												m.			
												m.			
	1									m.e.	cl.	m.			
										m.e.	cl.	m.			
												m.			
										cl.	cl.	m.			
										m.e.	cl.	m.			
1	5	5	16	14	9	17	9	7	8	6	7	8	1	3	3

XXII. Dekanat Witów

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Bobin	8	+	+	+			1	1
2	Książnice	15 i 16 ¹	++	++	+	++	4	4	4
3	Gorzaków	8	+ ²	+	+	+	1	2	2
4	Małoszów	1 1/4	+	+	+	+			
5	Cudzynowice	3	+	+	+	+			
6	Koniusza	23	+	+	+	+		2 ³	
7	Kazimierza Wielka	4	+	+	+	+	2		2
8	Przemyków	16		+	+	+	2	2	
9	Rachwałowice	5	+	+	+		1	1	
10	Witów z filią w Koszycach	10	+	+	+	+	2	2	2
11	Ujście Solne	2	+	+	+	+	3	1	1
12	Cerekiew	4	+	+	+	+		1	1
13	Mikuszowice	3 1/2	+	+	+	+		1	1
14	Szczurowa	1	+	+	+	+			1
15	Proszowice ⁴	11	+	+	+	+	5	5	5
16	Zębocin	9	+		+	+	1		1
17	Niegardów	5	+	+	+	+			2
18	Biórków	1/2	+	+	+	+		1	1
19	Czulice	5	+	+	+	+			1
20	Ruszcza ⁵	12	+	+	+	+	4	4	4
21	Luborzyca	46	+		+			2	
22	Zagrabów — filia Ruszczy	1/4 ⁶		+	+	+			
Razem			20	20	22	20	25	29	29

¹ Parafia podzielona.² Stwierdzono, że kontrybucję „pro plebano solvit”, nie podając kto. Z opłaty kontry³ Zapis: „vicarii per grossos 3 solvunt”. Było ich więc przynajmniej 2.⁴ W r. 1513 zapisano 5 wikariuszy, później zaś dopisano uwagę o istnieniu mansjonarii. podano ich liczby, którą rekonstruuje w oparciu o materiał z lat wcześniejszych.⁵ W r. 1527 nie podano liczby mansjonarzy, których wymieniono 4 w l. 1513 i 1539.⁶ W r. 1513 nie podano taksy.

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
										r.s.	cl.	m.			
										m.e.	cl.	m.		1	1
										cl.	cl.	m.			
												m.			
												m.			
			1	1	1	1	1	1	1		cl.				
										m.e.		m.			
											m.e.				
										m.e.	m.				
2	2	3								r.s.	r.s.	m.	2	1	1
	1	1								m.e.	cl.	m.			
											cl.	m.			
											cl.	m.			
												m.			
8	3	2	3	3	3	3	1	3	3	r.s.	r.s.	mgr s.	2	2	2
										m.e.		m.			
												m.			
											cl.	m.		1	
												m.			
	3	1	2	2	2	1	2	2	1	r.s.	cl.				
											mgr				
												m.			
10	9	7	6	6	6	5	4	6	5	10	14	17	4	5	4

bucji wnoszą o istnieniu plebana, prawdopodobnie nie rezydującego.

W r. 1527 stwierdzono istnienie 5 mansjonarzy, a w 1539 r. — wymieniając mansjonarzy — nie

XXIII. Dekanat Wojnicz

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Jasień	2 ^{1/2}	+	+	+	+	2	2	
2	Wierzchosławice	2 ^{1/2}	+	+	+	+		1	1
3	Gwoździec	2	+	+	+	+			
4	Zakliczyn	3 ^{1/2}	+	+	+	+	1	2	2
5	Brzozowa	1	+	+	+	+			2
6	Jurków k. Czchowa	1/2							
7	Siemiechów	1/2	+	+	+	+			
8	Łoniowa	3							
9	Dębno	5	+	+	+	+	1		
10	Pleśna	2	+	+	+	+			
11	Olszyny	1/2	+	+	+	+	1		
12	Szczepanów	10 ^{3/4}	+	+	+	+	1	1	2
13	Jadowniki Podgórne, filia Szczepanowa	16 ¹			+	+		1	1
14	Wojnicz	24 ² 16 10	+	+	+	+	5	4	4
15	Borzęcín	1/2	+	+	+	+			1
16	Radłów	13	+	+	+	+	2	2	2
17	Jodłówka	1/4	+	+	+	+			
Razem			14	14	15 ³	15	13	13	15

¹ Taksa podana tylko w r. 1527.

² W l. 1513 i 1527 podano takse w wysokości 24 grzywien, zaznaczając jej obniżenie

³ W r. 1529 wymieniona jest jeszcze parafia Brzezek czyli Brzesko.

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
		1								mgr s.	cl.	m.			
											cl.	m.			
												m.			
										m.e.	cl.	m.			
		1								m.e.	cl.	m.			1
										m.e.	m.				
1			3	3	2	2	2	2	1	m.	cl.	m.			
										m.e.	m.e.				
										m.e.	cl.	m.			
	1									r.s.		m.	1		
		1									m.	m.			
3	1	2	5	4	5	5	3	1	4	r.s.		mgr s.	2		
												m.			
										m.e.	cl.	m.			
											m.				
4	2	5	8	7	7	7	5	3	5	10	11	12	3	0	1

do 16 grzywien. W r. 1539 stwierdzono, że taksa została obniżona z 16 grzywien do 10.

XXIV. Dekanat Wolbrom

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Wolbrom	2	+	+	+	+		1	1
2	Giełło	1 1/2	+	+	+	+			-
3	Chodów	20				-			
4	Poręba Paleczkonis	1	+	+	+	+			
5	Nowa Góra	3	+	+	+	+	1		1
6	Rybna	5	+	+	+				
7	Pacanowice	1				-			
8	Sosna	2 ¹				+ ²			
9	Poręba Regis	3				-			
10	Bydlin	2			+				
11	Gołaczewy	12	+	+	+		1		
12	Strzegowa	2	+	+	+				
13	Żarnowiec	10	+		+	+	2		3
14	Pilica	1/2	+	+	+	+			4
15	Poręba Martini	1 1/2	+	+	+	+			
16	Chlina	1	+	+	+	+	1	1	1
17	Stara Pilica	16	+	+			4	3	
Razem			12	11	12	9	9	5	10

¹ Taksa z l. 1513 i 1527.² W r. 1539 parafia wymieniona w dekanacie Nowa Góra (k. 35v).

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
1	1		1	1	1	1	1	1		mgr s.	cl.	m.	1		
										m.e.		m.			
										m.e.					
										m.e.					
4		1								r.s.			2		1
		3	2	2	1	2	1	1	1			mgr	1		1
												m.			
										m.	cl.	m.			
2	2									r.s.			1		
7	3	4	3	3	2	3	2	2	1	7	2	5	5	0	2

XXV. Dekanat Wrocimowice

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Słaboszów	9	+	+	+	+	1		2
2	Pałecznicza ¹	5	+	+	+				1 ²
3	Raławice	4	+	+	+	+	1	1	1
4	Wrocimowice	7	+	+	+	+	1	2	1
5	Zielenice	1	+	+	+	+		1	1
6	Łętkowice	1/2	+	+	+		1	1	1
7	Nasiechowice	4	+	+	+	+		1	1
8	Kalina	3 1/2	+	+	+	+		1	1
9	Kozłów	1 1/4	+	+	+	+			
10	Książ Wielki	10	+	+	+	+	3	4 ³	4
11	Książ Mały	7	+	+	+	+	1	1	
12	Sławice ⁴	1	+	+	+	+			
13	Mstyczów	6 1/2		++	++	++		1	2
14	Radziemice	1/4	+	+	+	+		1	1
15	Knyszyn	1	+	+	+				
Razem			14	16	16	13	8	14	16

¹ Beneficjum parafialne było podzielone na 2 części, przy czym część drugą posiadał

² Zapisano „vicarius” bez podania kontrybucji.

³ „Vicarii quatuor siue mansionarii”.

⁴ W r. 1539 parafię zapisano w dekanacie Skała.

⁵ Wymieniono 2 ministrów. Jednego zaliczyłem do nauczycieli, drugiego do służby

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
										m.e.		m.			1
		1	1	1	1	1	1	1	1			m.			
					1	1			1	m.e.	cl.	m.			
										m.e.	cl.	m.			
										m.e.	cl.	m.			
			2	2	2	2	2	2	2	m.e.	cl.	m.			
			1	1							cl.	m.			
												m.			
2	1	2	3	3	2	2	2	2	1	r.s.	cl.	m.	1		2
										m.e.	cl.				
										m.e.	cl.	m.			
1		1	4	4	3	3	3	3	3			m.			2 ⁵
												m.			
3	1	4	11	11	9	9	8	8	7	9	8	13	1	0	5

prebendarz. Z tego powodu zaliczyłem ją do prebend.

kościelnej.

XXVI. Dekanat Zator

Lp.	Parafia	Taksa w grzyw- nach	Pleban				Wikariusze		
			1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539
1	Zator	5	+	+	+		1		1
2	Spytkowice	6	+	+	+	+			1
3	Mucharz	7 ¹ / ₂	+	+	+	+	2		
4	Stryszów	2 ¹ / ₂	+	+	+	+			
5	Thuczań	1 ¹ / ₂	+	+	+				
6	Krzeszów	3		+	+				
7	Palczowice	1/2	+	+	+	+			
8	Gierałtowice	3 ¹ / ₂	+	+	+	+			
9	Wadowice	2	+	+	+	+			-
10	Piotrowice	2 ¹ / ₂ ³	+	+	+	+			
11	Frydrychowice	2 ¹ / ₂	+	+	+	+			-
12	Polanka	7-4 ⁴	+		+				
13	Wieprz	6	+	+	+	+			
14	Klecza	3 ¹ / ₂	+	+	+	+			
15	Inwałd	1	+	+	+	+			
16	Barwałd	3	+	+	+	+			
17	Witanowice	2	+	+	+	+			
18	Graboszyce	1 ¹ / ₂	+	+	+	+			
19	Radocza	1 ¹ / ₂	+	+	+				
20	Marcyporęba	1 ¹ / ₂	+	+	+	+			
21	Andrychów	1-1 ¹ / ₂ ⁵	+	+	+				
22	Głębowice	2 ³ / ₄ -2 ⁶	+		+	+			-
23	Chocznia	2	+		+				-
24	Woźniki z filią w Ryczkowie	2 ¹ / ₂	+	+	+	+			
25	Rogalice	2				-			
26	Przeciszów	1/2	+		+	+			
27	Leńcze	1	+	+ ⁷	+				
Razem			25	22	26	18	3	0	2

¹ Opłata w wysokości 2 gr dowodzi, że chodzi o rektora szkoły, nie kościoła.

² Jest to kościół filialny w Bachowicach.

³ W l. 1513 i 1527 zaznaczono, że taksa została obniżona z 4 grzywien do 2.

⁴ W r. 1527 stwierdzono obniżenie taksy z 7 grzywien do 4.

⁵ 1 1/2 grzywiny w r. 1539.

⁶ 2 grzywiny w r. 1539.

⁷ Zapisano tylko „plebanus” bez wymienienia kontrybucji.

Inni duchowni stypendyści			Prebendy				Prebendarze			Nauczyciel			Służba kościelna		
1513	1527	1539	1513	1527	1529	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539	1513	1527	1539
1	1	1	6	6	6	7	4	4	4	r.s.		r. ¹	1		
			1 ²	1 ²								m.			
										m.e.	m.	m.			
										m.	cl.				
										m.e.					
										m.e.	cl.	m.			
											cl.	m.			
										m.e.		m.			
										m.e.		m.			
										m.					
										m.e.	cl.	m.			
			1		1	1			1			m.			
												m.			
										m.e.	cl.	m.			
										m.e.	cl.	m.			
		1								m.e.					
												m.			
												m.			
	1														
1	2	2	8	7	7	8	4	4	5	12	7	16	1	0	0

SPIS TREŚCI

A. Część objaśniająca	[2]
I. Kategorie duchowieństwa	[2]
a. Plebani	[2]
b. Wikariusze	[3]
c. Prebendarze	[10]
d. Lektorzy	[19]
e. Gracjaliści	[23]
f. Substytucji	[26]
g. Komendarze	[27]
h. Zakrystianie	[28]
i. Kaznodzieje	[28]
k. Mansjonarze	[29]
l. Inni duchowni	[29]
II. Służba kościelna	[30]
a. Nauczyciel	[30]
b. Dzwonnik	[31]
c. Kantor	[34]
d. Organista	[37]
Przypisy do części A	[38]
Summarium	[40]
B. Tabele ilustracyjne (wykonane dekanatami w porządku alfabetycznym)	[41]